

ST. OLAV

KATOLSK KIRKEBLAD NR. 1 - 2014

Historisk begivenhet s.34

Foto: Mats «dreamteam» Tande

- Familien i fokus s. 3
- Nye St. Ansgar s. 8
- Pionérprosjekt på skinner s. 10

- Dugnad for Filippinene s. 12
- Mannen bak Norvegia Catholica s. 16
- Kampen for freden s. 28

**Brangūs iš Lietuvos
atvažiavę katalikai s. 9**

Han ble fattig, så dere skulle bli rike...

Utdrag fra pave Frans' budskap for fastetiden 2014

Han ble fattig, så dere skulle bli rike ved hans fattigdom (jfr. 2Kor 8,9).

Kjære brødre og søstre, i anledning fastetiden ønsker jeg å by på noen nyttige tanker på vår omvendelsesvei som individer og som felleskap. Disse refleksjonene er inspirert av den hellige Paulus' ord: «Dere kjenner vår Herre Jesu Kristi nåde: Enda han var rik, ble han fattig for deres skyld, så dere skulle bli rike ved hans fattigdom» (2 Kor 8,9).

Gud lot ikke vår frelse dale ned fra himmelen, lik noen som gir almisser av sin overflod grunnet en følelse av altruisme og fromhet. Kristi kjærlighet er annerledes! Da Jesus steg ned i Jordanelvens vann og ble døpt av Johannes døperen, gjorde han ikke det fordi han trengte å angre eller omvende seg. Han gjorde det for å være blant folk som trenger tilgivelse, blant oss syndere, og for å påta seg tyngden av våre synder. På denne måten valgte han å trøste oss, å frelse oss, å frigjøre oss fra vår elendighet. Det er slående at apostelen sier vi er blitt frigjort, ikke ved Kristi rikdom, men ved hans fattigdom. Likevel er Paulus helt klar over «Kristi ufattelige rikdom» (Ef 3,8), at han er «arving over alle ting» (Heb 1,2).

Så hva er denne fattigdommen som Kristus frigjør og beriker oss gjennom? Det er hans måte å elske oss på, hans måte å være vår neste på, i likhet med den barmhjertige samaritan som var en neste for mannen som var etterlatt halvdød i veikanten (Luk 10,25ff). Det som gir oss sann frihet, sann frelse og sann lykke, er medlidenheten, ømheten og solidariteten i hans kjærlighet. Kristi fattigdom, som beriker oss, er at han har påtatt seg kjød og båret våre

svakheter og synder som et uttrykk for Guds uendelige miskunn overfor oss. Kristi fattigdom er den største rikdom. Jesu rikdom er hans grenseløse tiltro til Gud Fader, hans varige tillit, hans ønske om alltid bare å gjøre Faderens vilje og herliggjøre ham. Jesus er rik på samme måte som et barn som føler seg elsket og som elsker foreldrene sine, uten et øyeblikk å tvile på deres kjærlighet og ømhet. Jesu rikdom består i at han er *Sønnen*. (...) Når Jesus ber oss om å bli beriket av hans «fattigdom som er rik» og hans «rikdom som er fattig», ber han oss om å dele hans sønnlige og broderlige Ånd, å bli sønner og døtre i Sønnen, brødre og søstre i den førstefødte bror (jfr. Rom 8,29).

Det har vært sagt at den eneste virkelige sorg er å ikke være en helgen (L. Bloy). Vi kunne også si at det bare finnes én virkelig form for fattigdom: å ikke leve som Guds barn og Kristi brødre og søstre.

Jeg har mistro til en godhet som ikke koster noe og som ikke gjør vondt.

Vi kan kanskje tenke at denne «fattigdomsveien» var Jesu vei, mens vi som kommer etter, kan redde verden med de rette menneskelige ressursene. Dette er ikke tilfelle. Til alle tider og på alle steder fortsetter Gud å frelse menneskeheten og verden gjennom Kristi fattigdom, han som gjør seg selv fattig i sakramentene, i sitt ord og i sin kirke, som er et folk av fattige. Guds rikdom formidles ikke gjennom vår rikdom, men bestandig og utelukkende gjennom vår personlige og felles fattigdom, gjennomtrengt av Kristi Ånd.

Etter vår Mesters forbilde er vi kristne kalt til å se våre brødre og søstres fattigdom, å røre ved den, å gjøre den til vår egen og å handle konkret for å lette den. *Elendighet* er ikke det samme som *fattigdom*: elendighet er fattigdom uten tro, uten hjelp, uten håp. Det finnes tre former for elendighet: materiell, moralsk og åndelig. (...)

Kjære brødre og søstre, måtte denne fastetiden finne hele Kirken rede til å vitne om Vår Gud og Fars miskunnsrike kjærlighet, han som er rede til å favne alle i Kristus, for alle dem som lever i materiell, moralsk og åndelig elendighet. Vi kan gjøre dette i den grad vi etterligner Kristus, som ble fattig og gjorde oss rike ved sin fattigdom. Fastetiden er en passende tid for selvfornektelse. Vi gjør klokt i å spørre oss selv hva vi kan gi avkall på for å hjelpe og berike andre gjennom vår egen fattigdom. La oss ikke glemme at virkelig fattigdom gjør vondt; ingen selvfornektelse er ekte uten denne botsdimensjonen. Jeg har mistro til en godhet som ikke koster noe og som ikke gjør vondt.

Gjennom Den Hellige Ånd er vi «fattige, men gjør mange rike, vi har ingenting, men eier alt» (2 Kor 6,10). Måtte han styrke oss i våre forsetter og øke vår oppmerksomhet og vår ansvarlighet i forhold til menneskelig elendighet. Slik kan vi bli rike på nåde og handle med miskunn.

St. Olav – katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950-78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950-68) og «Broen» (Landsdekkende, -2009).

Utgis av:
Norsk Katolsk Bisperåd
Nr. 1, 2014, årgang 126 – ISSN 0802-6726
Oslo katolske bispedømme tlf.: 23 21 95 00
Trondheim Stift tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse:
Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01 E-post: kirkeblad@katolsk.no
www.katolsk.no/kirkebladet

Redaktør: Heidi H. Øyma (HHØ)

Redaksjon:
Kristine Dingstad (KD), sr. Anne Bente Hadland OP (ABH)

Nord-Norge-kontakt: Stiftskontoret tlf.: 77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret tlf.: 73 52 77 05, faks: 73 52 87 90

Trykk: Frode Fjellberg AS **Opplag:** 85 450

Redaksjonsslutt: 3.2. Deadline for neste nr: 12.3

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Gaver til St. Olav kirkeblad fra utlandet:
Sparebanken Pluss, Postboks 200, 4662 Kristiansand
BIC/SWIFT: PLUSNO22 IBAN: NO43 3000 2275 321

Familien engasjerer

Av Heidi H. Øyma

En kommende bispesynode om familien med tilhørende spørreundersøkelse som resulterte i utrolige 758 svar i det lille katolske Norge. Et familieår i Oslo katolske bispedømme med tilhørende facebook-side. Familietematikk ble plutselig toppsak i alle katolske kanaler. Hvordan skjedde dette?

Det var pastoralavdelingen i OKB som organiserte undersøkelsen i Norge, og samme avdeling har tatt initiativet til familieåret. St. Olav tok en prat med avdelingens leder, Maria Sammut.

Før jul dukket det opp en ganske unik spørreundersøkelse på katolsk.no. Kan du si noe om bakgrunnen?

– Pave Frans har kalt inn til en ekstraordinær bispesynode som omhandler de pastorale utfordringer knyttet til familiene i en evangeliseringskontekst. Sekretariatet for bispesynoden utarbeidet følgelig et sett med spørsmål som skulle sendes ut til alle bispedømmer i hele verden hvor de så skulle besvares av prester og legfolk. Vatikanets ønske med dette var på et vis å «ta tempen» på tilstanden rundt om i verden, og deretter bruke dette i utarbeidelsen av synodens arbeidsdokument, det såkalte *instrumentum laboris*.

Undersøkelsen utløste en historisk stor respons: 758 svar kom inn – på en undersøkelse som var ganske tidkrevende. Dette må være uten sidestykke i Kirkens historie i Norge. Hvem var det som svarte?

– Ja, vi som hadde ansvar for gjennomføringen av undersøkelsen, ble

svært positivt overrasket over de mange svarene! Dette er helt klart historisk her i Norge. Og selv om jeg ikke har oversikt over antall svar i andre land, vet jeg at interessen har vært enorm i hele verden, og at flere bispedømmer – i alle fall i Europa og USA – også har hatt elektroniske undersøkelser lik den vi hadde.

– Ikke nok med at det var mange svar, men det var også mange svært konstruktive og flotte svar. Mange har nok vært takknemlige for å bli konsultert om viktige spørsmål som angår livene deres, og dette reflekteres i svarene. Det var et godt tverrsnitt av Kirken i Norge som svarte, det vil si både prester, diakoner, kateketer, lærere, foreldre, menighetsrådsrepresentanter osv., men de aller fleste svarene kom fra legfolk.

Var det noen skuffelser underveis i gjennomføringen, eller noe som gikk galt?

– Vi brukte ganske mange arbeidstimmer på å få oversatt spørsmålene til polsk, og i Bergen var det noen som også gjorde jobben med å oversette til vietnamesisk, men dessverre fikk vi inn svært få besvarelser fra disse gruppene. Kanskje var vi ikke flinke nok til å informere om at undersøkelsen lå ute parallelt på flere språk.

– Når vi nå i ettertid har evaluert prosessen, har vi også sett et par andre ting vi gjerne vil unngå ved en eventuell senere anledning. Det ene gjelder den tekniske løsningen vi valgte, Kwiksveys. Den hadde et svært godt analyseredskap og var enkel for oss å bruke, men også noen svakheter som gjorde at enkelte ble

litt forvirret. F.eks. kom det ikke opp noen kvittering ved endt undersøkelse. Enkelte trodde at de ikke hadde levert riktig. I tillegg var det ikke mulig å lage en logon. Med en logon ville man kunnet lagre underveis og gjennomføre undersøkelsen over tid. Ved en så omfattende undersøkelse hadde nok det vært greit for mange.

– Tatt i betraktning at vi i Pastoralavdelingen fikk spørsmålene på engelsk i november, og at vi måtte sende inn den ferdige rapporten til Den nordiske bispekonferanse innen den 5. januar, ble en del av prosessen også preget av hastverk. Mye kunne vært gjort enda grundigere om vi hadde hatt mer tid. Men i etterkant vil jeg mest av alt gi stor honnør til teamet som fikk dette ut på nett og som faktisk klarte å gjennomføre undersøkelsen på så kort tid og med så mange svar! Det er veldig godt gjort.

Pastoralavdelingen publiserte to sett med spørsmål, noe som kunne skape litt forvirring. Var dere ikke fornøyd med de originale spørsmålene fra Vatikanet?

– For noen ble det kanskje litt forvirrende at det plutselig kom to sett med spørsmål. Årsaken til at vi bestemte oss for å lage et supplerende sett, var at enkelte av spørsmålene i Vatikanets undersøkelse var svært kompliserte og krevde relativt stor teologisk kompetanse for å kunne svare. Vi ønsket imidlertid at så mange som mulig skulle svare. Særlig var vi interessert i å finne ut hva legfolk som lever midt oppe i de situasjonene som spørsmålene henviser til, tenker om dem. Vi var ikke så mye på jakt etter teologisk kompetanse som etter livskompetanse og livserfaring. Spørsmålene fra Vatikanet var dessuten stilet til biskopene, og det var biskopene som fikk oppdraget med å gjennomføre spørreundersøkelsen om disse temaene. Også andre bispedømmer lagde tilpassede eller forenklete spørsmål for å samle inn svar på de ulike problemstillingene skissert i Vatikanets spørsmål.

Å propos to sett spørsmål: Hvorfor var det siste bare til legfolk?

– For å være ærlig var det litt klumsete fra vår side at tittelen på disse spørsmålene ble «10 tilleggsspørsmål fra Pastoralavdelingen til legfolk».

Bakgrunnen er den jeg nettopp beskrev, og det var nok derfor at dette også snek seg inn i tittelen. Det betyr ikke at det kun var legfolk som fikk lov til å svare på disse spørsmålene. Heldigvis var det også prester som svarte på denne delen, og det var også legfolk som svarte på den lengre undersøkelsen, slik vår intensjon var.

For å være litt personlig: Min første reaksjon på undersøkelsen var «Å, nei, folk vil tro de skal stemme over Kirkens lære, og de kommer til å bli skuffet.» Hva skal det innkomne stoffet brukes til?

– Ja, ved første øyeblikk kan det synes som om dette er snakk om en avstemning om Kirkens lære. Det er ikke det. Dette er en metode Kirken benytter seg av for å «ta tempen» slik jeg nevnte innledningsvis. Dette er jo spesielt viktig i pastorale anliggender, noe denne synoden i aller høyeste grad er. Vi i Pastoralavdelingen har lest gjennom alle svarene, og på bakgrunn av dem har vi laget en rapport som skal sendes til Roma. Denne skal brukes når sekretariatet for bispesynoden lager arbeidsdokumentet for den ekstraordinære bispesynoden i oktober.

Min andre reaksjon var noe kardinal Newman skrev: At når man konsulterer de troende i trosspørsmål, er det som man konsulterer et barometer. Det minner jo om ditt uttrykk «å ta tempen». Hva viser barometeret?

– Her er det mye interessant å gripe tak i! Først og fremst vil jeg si det var overraskende å se hvor samkjørte både legfolk, ordensfolk, diakoner og prester var i sin analyse av hvor skoen trykker aller mest i disse spørsmålene. Høyest oppe på denne listen var spørsmålet om skilte og gjengifte. Kirkens håndtering av dette og den pastorale omsorgen for skilte og gjengifte er helt klart en stor utfordring i Norge i dag, hvor skilsmisestatistikken er på rundt 50 %. En god nummer to på listen er spørsmålet om kunstig kontra naturlig prevensjon. Dette er noe svært mange mennesker har vanskeligheter med å forstå. Fra vårt ståsted vil det være avgjørende at synoden tar opp begge disse spørsmålene på en skikkelig måte.

En del av spørsmålene gikk nettopp ut på å identifisere vanskeligheter. Er

noe særlig karakteristisk for norske forhold?

– Som nevnt, er både skilte/gjengifte og Kirkens forhold til prevensjon utfordrende punkter. Jeg antar at dette ikke er noe særnorsk, men gjelder for hele den vestlige verden, muligens også utover det. Noe som imidlertid er nokså spesielt for Norge (og sikkert andre land hvor katolisismen er minoritetsreligion), er at de aller fleste ekteskapsinngåelser er det som i kirkerettslig forstand anses å være unntak, nemlig blandede ekteskap – ekteskap hvor den ene parten er katolikk og den andre tilhører et annet trossamfunn eller ikke noe trossamfunn. Dette kan jo potensielt sett også skape store utfordringer i en familie, selv om det ikke trenger å gjøre det. I disse tilfellene har Kirken for øvrig en enda større utfordring med tanke på prevensjon og skilte/gjengifte, for andre kirkesamfunn tenker ikke på samme måte som Den katolske kirke om disse spørsmålene. Det er både en pastoral utfordring, og en utfordring med tanke på formidling av hva Kirken faktisk lærer, og hvorfor.

Var det noen forskjell på presters og legfolks svar?

– Den største forskjellen i så måte, var i språket. Som teologisk skolerte uttaler prester seg også på en annen måte enn de som ikke har denne kompetansen. Ellers kunne vi spore noen ulike perspektiver. For eksempel var det en del prester som løftet frem skriftemålet som et viktig sted for formidling av Kirkens lære. Dette punktet gikk ikke så mye igjen i andre svar. Når det gjelder tematikken, var det imidlertid overraskende likheter, spesielt når det kommer til de store spørsmålene.

En del spørsmål gikk også på kunnskap om Kirkens lære. Hvordan står det til med den?

– Her har vi noen store utfordringer. For eksempel kom det frem at mange tror at skilsmisse i seg selv utelukker noen fra å motta sakramentene. Det var en trist overraskelse å se hvor mange som tror dette, samt at enkelte prester også formidler dette til folk. Dette er ikke riktig, og jeg vil oppfordre alle prester til å jobbe aktivt for å opplyse om hva Kirken faktisk lærer. Og enda viktigere er det at både prester og andre

som er engasjert i Kirken, viser en sann og oppriktig pastoralomsorg for mennesker som sliter med livene sine.

Både svarene i seg selv, og rapporten dere har skrevet på grunnlag av dem, høres spennende ut. Når blir de publisert?

– Dette blir dessverre ikke publisert, og årsaken til det er ikke at vi ikke ønsker å løfte frem de viktige sakene. Det er snarere det jeg tidligere sa om hensikten med undersøkelsen. Vi skal imidlertid følge nøye med hva som skjer i fortsettelsen, og vi skal gjøre så godt vi kan for å holde norske katolikker oppdatert om synoden og forberedelsene til den.

Oslo katolske bispedømme var raske til å utrope 2014 som et familieår. Er det en direkte konsekvens av undersøkelsen?

– Det er heller en konsekvens av synoden og synodens tema, men undersøkelsen og interessen for den bekreftet for oss at det vil være lurt å bruke denne anledningen til å rette søkelys mot familien og den hverdagstroen som leveres der, uansett hvilken familie man lever i.

– I fjor var det jo Troens år, så nå tenkte vi det ville være på sin plass å fokusere på det stedet hvor troen hver dag lever og næres, nemlig familien og hjemmet. OKBs familieår fokuserer derfor ikke primært på familiepolitiske spørsmål, men på troens hverdagsliv i menneskenes hjem og familier. Til det har vi laget en facebook-side som allerede er oppe og går.

Til slutt: Overskriften over synoden inneholder ordet evangelisering. Hvor kommer den inn i bildet?

– Det er vel som hveten blant ugresset! Spørsmålene for undersøkelsen ser blant annet på grunnlaget for evangelisering innad i familiene. For familieårets del er det et ønske fra OKB at det nettopp skal være evangeliserende. For å bruke Jesu metafor kan vi vel si at familieåret har til hensikt å plante noen små frø i familiene, hjelpe familiene til å vanne og stelle frøene og bidra til at familiene – akkurat slik de er i dag – kan være lys for hverandre og for verden.

Familieåret 2014 i Oslo katolske bispedømme

Av Pastoralavdelingen

I hele 2014 skal OKB ha spesielt fokus på familien og på den troen som leves hjemme. Vi har nettopp avsluttet Troens år, og da har vi hatt muligheten til å se spesielt på troen vår, troens innhold og troens vesen.

Nå handler det om hverdagstro, om den troen vi lever i de små enkle tingene hver eneste dag. Dette skjer spesielt i familien, i hjemmet vårt.

Biskopens brev til de troende i forbindelse med Familieåret 2014:

Kjære troende,

Menneskenes tro næres, lever og utvikler seg i hjemmet, i familien. Den daglige erfaringen av kjærlighet, tillit og omsorg danner grunnlaget for at menneskene kan erfare og tro på Guds kjærlighet, tillit og omsorg. Når vi erfarer at vi er betingelsesløst elsket av et annet menneske, og når vi erfarer at vi selv er i stand til å elske andre på samme måte, da åpnes døren inn til erfaringen av Guds kjærlighet. Da kan vi la oss elske av Gud, og vi kan vokse i kjærlighet til Gud.

Familiene er dermed på et vis et sakrament for Guds kjærlighet i verden. De enkelte menneskene i familien, og familiene som helhet, er bærere av guddommelig kjærlighet til hverandre og til verden. Dette er bakgrunnen for at familien kalles huskirken – et sted hvor Kristus er nærværende i den mellommenneskelige kjærligheten.

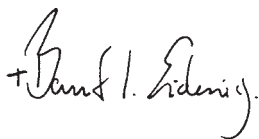
Det er få andre steder i verden at den betingelsesløse kjærligheten lever like sterkt som i familiene. Samtidig må vi med sorg si at der hvor denne kjærligheten mangler innad i familiene, der er det også vanskelig å tro på den guddommelige kjærligheten. Det er inkarnasjonens store styrke – og også dens risiko – at den legger så store ting i menneskets hender.

I oktober 2014 skal det være en ekstraordinær bispesynode i Roma som omhandler familien og forkynnelsen av den kristne tro til og i familiene i dag. Det har i forkant av dette vært gjennomført en verdensomspennende spørreundersøkelse som omhandler

den pastorale situasjonen for familier i dag. Også i OKB har denne vært gjennomført. Resultatene fra undersøkelsen vil bli tatt med til synoden og bearbejdes der.

I tråd med dette sentrale initiativet ønsker vi i OKB å fokusere spesielt på familien og på hjemmet i 2014. Jeg ønsker å invitere alle de troende til fornyet refleksjon over familien som den grunnleggende byggestenen både i Kirke og i samfunn. Det er i familiene Guds kjærlighet først forkynnes, gjelder dette alle, uavhengig av hvordan familien ser ut. Også i og gjennom brutte familier viser Gud sin kjærlighet.

La oss derfor ta med oss følgende ord fra pave Frans når vi går inn i det nye året i familiens tegn: «Kjære familier, Herren kjenner vårt strev, Herren kjenner våre vanskeligheter: han kjenner dem. Han kjenner de byrder vi bærer i våre liv. Men Herren kjenner også vårt dype ønske om å finne glede og hvile! Husker dere at Jesus sa: «... for at deres glede skal være fullkommen» (Johannes 15, 11). Jesus ønsker at vår glede skal være fullkommen! Han sa dette til apostlene, og i dag sier han det til oss. Jeg ønsker derfor å dele disse Jesu ord med dere: Kom til meg, familier fra hele verden – sier Jesus – og jeg vil gi dere hvile så deres glede kan være fullkommen. Ta med dere hjem disse ordene fra Jesus, bær dem i deres hjarter, del dem med deres familier. De inviterer oss til å komme til Jesus så han kan gi denne gleden til oss og til alle.» (Pave Frans til familier på Petersplassen, 26. oktober 2013).

Pastoralavdelingen har opprettet en facebookside som heter Familie2014. Her vil det jevnlig legges ut tips, refleksjoner, glimt av hverdagstro og forslag til hvordan man kan leve troen i familien. Her vil det også legges informasjon om arrangementer osv. Følg med på denne siden gjennom året!

329,-

Ståle J. Kristiansen & Peder K. Solberg (red.):

SEGL – katolsk årsskrift for religion og samfunn 2013

| 282 sider | heftet |

Årgang 2!

SEGL 2013 har som hovedtema bønn og humanitet. Gjennom en mengde artikler, intervjuer og øvrige tekster søker man å belyse spørsmål som: Hva er det sant menneskelige? Finnes det en særegen katolsk forståelse av mennesket, av humaniteten? Og i hvilken grad er det dekkende å omtale denne som katolsk humanisme? Pavevalget går selvsagt ikke upåaktet hen i SEGL, som også publiserer flere artikler og andre tekster om og av pavene Benedikt XVI og Frans. «Mye trykksverte er brukt på å kontrastere den 'gamle' og 'nye' paven. De to har utvilsomt ulik karisma. Det er likevel verdt å merke seg at de hver på sin måte understreker sentrale aspekter ved en katolsk humanisme», skriver redaktørene.

Blant bidragsyterne finner vi Gunnar Danbolt, Eskil Skjeldal, Olav Egil Aune, Arnfinn Haram (d. 2012), sr. Else Britt Nilsen, Paul Murray, Tracey Rowland og Gösta Hallonsten. Årsskriftet utgis i samarbeid med Nettverk for katolsk teologi.

www.stolavforlag.no

Velkommen til familieleir i Skjolden!

Årets katolske familieleir avholdes **14.–18. juli på Elvheim i Skjolden**, innerst i Sognefjorden.

Årets tema, i anledning familieåret i OKB, er «Hverdagstro».

Stedet er spesielt egnet for barn i alderen 10+. Det vil bli tidebønner og messer i middelalderkirkene Dale kirke og Urnes stavkirke.

Pater Arne Kirsebom vil bli vår leirprest og det vil være flere medledere. Det forventes at foreldre tar et tak på det praktiske området. Leiren vil derfor også i år bli rimelig. Begrenset plass på Elvheim.

Påmelding senest 1. april.

For påmelding og mer informasjon, kontakt

Pål Augland, St. Paul menighet (Voss) 901 62 472/
p-aug@online.no

eller

Tonje Hareide, St. Olav menighet (Tønsberg) 414 60 053/
tonjeh@gmail.com.

PÅSKE OG PINSE UTSPRANG AV JUL

er et fornorsket Grundtvigsitat. Undertittelen hentyder til Grundtvigs fascinasjon av oldkirken, her gjennom kirkefaderen Ireneus, som levde i det 2. århundre. – Han vokste opp i Lilleasia, hvor en teologi farget av evangelisten Johannes skulle komme til å danne grunnlaget for den ortodokse kirkes kristendomsforståelse, som preger flere store russiske forfattere. Blant dem er Fjodor Dostojevskij, som får komme litt til orde i denne boken.

Kirsti Aasen er utdannet som organist og teolog og var i perioden 1975–2011 prest i Kampen menighet i Oslo, de siste 28 år som sogneprest.

Innb., 78 sider.
Illustrert med
flotte ikoner.

Kr. 180,-

Til salgs hos Eldorado bokhandel Torggt. 9a, Oslo
Kan også bestilles i nærmeste bokhandel eller nettbutikk:
www.kolofon.com

Bønn for kall 2014

Første torsdag i måneden ber de troende i Oslo katolske bispedømme spesielt for kall til preste- og ordensliv. Alle menigheter og klostre i bispedømmet oppfordres til å gjøre dette lokalt, og alle katolikker oppfordres til å be alene og i familien.

I St. Olav domkirke holdes det en egen messe på denne dagen med påfølgende kirkekaffe.

Datoene for 2014 er:

- 6. mars: St. Josephsøstre
- 3. april: Augustinerkorherrene
- 1. mai: Prestevielse av diakon Øystein Lund (sted ikke avklart)
- 5. juni: Picpusene
- 3. juli: Oslo katolske bispedømme
- 7. august: Oslo katolske bispedømme
- 4. september: Maristene
- 2. oktober: Dominikanerne/fransiskanerne
- 6. november: Elisabethsøstre
- 4. desember: Oblatpatrene

KATOLSK AKADEMI

2014

Lørdag 29. mars kl. 11.00–15.00

Ikonmaler og professor i filosofi ved universitetet Oslo, Torstein Theodor Tollefsen:
Kirkefedrenes innflytelse på katolsk og ortodoks teologi, spiritualitet og tilbedelse

Torsdag 15. mai kl. 18.00

Lektor og doktor i historie Ingvar Kolden, Bergen:
Katolisisme og protestantisme i møte med høyre-radikalisme i Europa i mellomkrigstiden, med hovedvekt på Tyskland

Lørdag 20. september kl. 11.00–15.00

Direktør og doktor i teologi, Øystein Lund.
«... og som har talt ved profetene» Profeter og profetisme i Det gamle testamente – og i den kristne kirke

**Torsdag 23. oktober
MARKERING AV JUBILEET
FOR OLAV DEN HELLIGES DÅP**

Et samarbeide mellom Katolsk Akademi og St. Olavs menighet

Kl. 17.00 Pontifikalmesse ved biskop Bernt Eidsvig i St. Olav Domkirke
Deretter arrangement i Mariagården:

Kl. 18.30 Velkommen.

Biskop Bernt Eidsvig:
Hellig Olav i Frankrike

Arkeolog Øystein Ekroll, Trondhjem:
Olavsrelikvien i St. Olav kirke og andre kirker i Norden

Servering av mat.

VELKOMMEN!

Påmelding til akademi@katolsk.no

«Som ung nåde over ei gamal jord»

Av Kristin B. Aavitsland
– kunsthistoriker og forsker ved UiO

For bare noen uker siden feiret vi nyttår, og fortsatt kjennes året nytt, friskt, åpent og håpefullt. Begynnelsen av et nytt år er nemlig håpets høysesong.

«Alle» håper på nye muligheter – på større viljestyrke og innsats, mindre dovenskap og overspising, mer trening, bedre relasjoner, mer tid til dem vi er glade i, blanke ark med nye fargestifter til. Selv om all erfaring viser at nyttårsforsettene er glemt i februar eller senest i mars, er vi like håpefulle hvert år. På gammeldagse nyttårskort kommer denne forventningsfulle følelsen av nye muligheter til uttrykk på en enkel måte: Det nye året avbildes som et tillitsfullt lite barn med åpent blikk, sprekkeferdig av forventning og utålmodighet etter å ta fatt på veien inn i dagene og månedene som kommer. Følgelig får det gamle året skikkelse av en utslitt olding som krokrygget er på vei ut av bildet for å la seg oppsluke av fortiden og bli borte. De brutte illusjonene må vike for forventningene, de forspilte sjansene for nye muligheter, håpløsheten for håpet – helt til det nye året selv begynner å bli gammelt og optimismen blekner.

Dette lett sentimentale billedspråket og den temmelig banale innsikten om nyttårsforsettens korte holdbarhet rommer egentlig gjenklagen av en stor tradisjon i den europeiske kulturhistorien. Gjennom århundrene har man ved hjelp av slike arketyperiske figurer som det forventningsfulle barnet og den desillusjonerte oldingen forsøkt å gripe den stadig gjentatte vekslingen mellom håp og håpløshet, tillit og mistillit, mot og mismot i det menneskelige livsløpet. Helt siden den senantikke

dikteren Prudentius skrev sitt verk *Psychomachia* – en tittel som kan oversettes med noe slikt som «Sjelekamp» – har diktere og billedkunstnere benyttet seg av et allegorisk repertoar der abstrakte begreper som mot og feighet, håp og håpløshet, antar menneskelige skikkelser. Dermed har begrepenes innhold latt seg tolke innenfor en gjenkjennelig erfaringshorisont.

Peguy. Større kunstnere enn de som designet gamle dagers nyttårskort har vist hvilket poetisk og erkjennelsesmessig potensial det ligger i dette billedspråket. En av dem er den franske dikteren Charles Peguy. I verket *De uskyldige barns mysterium* fra 1912 benytter han seg av veletablerte allegoriske figurer, men gir dem nytt liv og ny form. Som diktere og malere har gjort i århundrene før ham, beskriver han de tre kristne dydene tro, håp og kjærlighet som kvinneskikkelser: Troen er en trofast hustru, kjærligheten er en barnerik og omsorgsfull mor. Men håpet er «en ganske liten pike». Peguy løfter henne frem fra hennes vante plass i de to andres skygge. Hun eier ikke det samme alvor og patos som dem, og derfor blir hun

om sitt arbeid med å drive skole for barn i byen Homs, der den offentlige skolen ikke finnes mer. Barna på pater Ghassans skolesenter er traumatisert av krigen, mange har mistet hjemmet sitt, mange har mistet en eller begge sine foreldre. Andre har fedre som kjemper innbitt mot hverandre på hver sin side av konflikten. De lever med hat og redslar og er borgerkrigens hardest rammede og mest uskyldige ofre. Men de bærer den tunge byrden å være sitt ødelagte lands håp. Det viktigste pater Ghassan kunne lære dem, sa han, var å være mennesker. Han fortalte om hvordan han og hans medarbeidere arbeider for å gi dem tilbake barndommen, det åpne blikket, den glade forventningen til hva dagen vil bringe. Innimellom lykkes de – og barna blir igjen til det sannferdige bildet av håpet som et hvert barn skal være. For håpet er hellig, sa pater Ghassan. Hva det koster å si det i en utbombet by der forsyningslinjene er brutt, det er livsfarlig å bevege seg utendørs og hatet blir villere og villere, tror jeg få i det fredelige Norge klarer å forestille seg. Men det slo meg at like mye som barna i Homs trenger pater Ghassans tro og kjærlighet, trenger også han deres håp. Slik

Nyttårstidens naive optimisme har en dimensjon som går langt utover de personlige og ofte forfengelige ambisjonene om et nytt og bedre liv.

gjærne oversett. Troen og Kjærligheten er imponerende skikkelser, nesten uhåndterlige i sin eksistensielle velde, så alvorlige at de kan være vanskelige å nærme seg. De ruver i 'evigheters evighet'. Men «det lille Håpet» hører tiden og hverdagen til. Hun følger døgnets og årets rytme med samme åpne blikk og samme vennlige smil. «Det lille Håpet» sover godt hver natt, slår øynene opp til en ny dag og møter hver morgen med samme glade forventning. Hun gjør ikke store og ærefulle bedrifter som troen, gir ikke uendelig av seg selv som kjærligheten, men hun «hilser de fattige og ensomme goddag».

Homs. Jeg måtte tenke på Peguys beskrivelse av det lille Håpet, hennes glade hilsen og runde barnekinn da jeg i slutten av desember møtte den syriske jesuitten pater Ghassan Sahoui i St. Olav i Oslo. Han var der for å fortelle

vi alle gjør det. For 'uten Håpet', sier Peguy, 'ville alt bare vært en endeløs kirkegård'.

Nysnø. Peguys lille pike med håpefullt blikk likner barna på de gamle nyttårskortene. Nyttårstidens naive optimisme har en dimensjon som går langt utover de personlige og ofte forfengelige ambisjonene om et nytt og bedre liv. Håpet, som vi svikter igjen og igjen, klarer vi oss ikke uten. I et av sine vakre dikt skrev p. Arnfinn Haram om det nye året som legger seg over det gamle som «eit lett lag av nysnø». Over alt det slitte, det ødelagte, forspilte og forsømte kommer det nye året og legger seg som en duk av lys, «som ei uventavon, som ung nåde over ei gamal jord». År etter år, dag etter dag.

Her er nye St. Ansgar!

Av Heidi H. Øyma

Annen søndag i advent, 8. desember 2013, kunne menigheten i Kristiansand endelig ta i bruk den utvidede St. Ansgar kirke. Kirkebenkene, som var forsinket av uvær i Østersjøen, kom faktisk på plass mellom denne dagens messer, takket være en improvisert polsk-vietnamesisk dugnad.

Kirken er både gammel og ny fordi den har inkorporert deler av anlegget som tidligere var menighetssal og presteleilighet i selve kirkerommet. Kirkeretningen er snudd, og det som før var kirken er nå korparti og sidekapell. Det var vanskelig å forestille seg hvordan dette skulle virke ut fra tegningene, men effekten er blitt riktig flott. St. Olav har stilt noen spørsmål til en fornøyd sogneprest Frode Eikenes.

Gratulerer med ny, flott kirke! Det er rart for en gammel kristiansander å oppleve hvordan bygget både er gjenkjennelig og helt annerledes. Hvordan er det for menigheten å endelig kunne flytte hjem etter å ha lånt Kristiansand lutherske domkirke siden mai?

– Det var godt å komme hjem igjen, på alle måter. Det var jo også tungvint å skulle være et annet sted hver søndag. Nå er vi i vår egen kirke og med vårt eget menighetssenter rett ved siden av. Den omfattende oppussingen av menighetssenteret «KIGA» var nødvendig både fordi bygget var svært nedslitt, men også for å få nye bruksmuligheter. Nå får vi et fint samspill mellom kirke og et menighetssenter som kan romme mange aktiviteter.

– Noe annet vi likevel opplever etter et halvt år i Kristiansand domkirke er at St. Ansgar kirke fortsatt er en liten kirke! Vi har fått større plass, men vi har fortsatt lite plass.

I følge mine kolleger i eiendomsavdelingen i bispedømmet har kirkeutvidelsen i Kristiansand nærmest vært

et mønsterprosjekt. Hvem har æren for at det har gått så bra?

– Ja, det har gått utrolig bra det hele, og det er mange som skal ha æren for det. Menigheten har med stor tålmodighet og utholdenhet arbeidet med disse planene i mange år. Min forgjenger som sogneprest, p. Heinz-Josef Catrein hadde satt sammen en svært velfungerende byggekomité. Han hadde også ledsaget menigheten gjennom en rekke store prinsippbeslutninger, f.eks. den at menigheten skulle bli i Kirkegata og ikke flytte.

– En sentral person i arbeidet har vært arkitekten, Thomas Jäger. Han er pensjonert byplansjef og har vært aktiv i menigheten helt siden han som ung kom til Norge fra Ungarn. Han har gjort alt arbeidet vederlagsfritt og vært fleksibel og tålmodig gjennom en lang prosess med mange endringer.

– Oslo katolske bispedømmes eiendomsavdeling har vært til stor hjelp. Eiendomssjefen, Hai-Nam Vy, har gitt uvurderlig assistanse og sikret det gode resultatet for oss. Jeg har satt stor pris på samarbeidet med henne. Menigheten har også stilt opp hele veien, både med økonomiske bidrag og med dugnad. Den vietnamesiske gruppen har vært avgjørende. Den har satt hele sitt velorganiserte apparat og store økonomiske ressurser inn for å virkeliggjøre prosjektet. Men mange andre grupper og enkeltpersoner i menigheten har også bidratt. Diasporakommissariat i Tyskland har bevilget i underkant av en million kroner, fra byggefondet i Oslo Katolske Bispedømme har vi fått i underkant av 3 millioner kroner så langt. Resten – ca 25 millioner – har menigheten dekket selv. En del var spart opp på forhånd, men 18 millioner er lånt i banken.

Hvordan er det egentlig å være sogneprest i en slik periode i en menighets liv?

– Det har vært slitsomt for meg som for alle andre i menigheten. Vi har

Foto: S. Olav

Foto: St. Ansgar menighet

Fra den offisielle overtakelsen 5.12: Fra venstre: Kenneth Hausvik (PK-entreprenør), Ralf Georg Olsen (PK), Hai-Nam Vy, Jens Skov-Skov (byggleder for St. Ansgar), Tam Van Nguyen (vaktmester St. Ansgar), p. Frode Eikenes, Thomas Jäger.

måttet finne praktiske nødløsninger for søndagsmesser, katekese osv. Selv merket jeg jo at jeg fikk mindre tid til pastoralt arbeid. Det gleder jeg meg til å kunne ta igjen nå. Men når det er sagt, har dette også vært en positiv tid for menigheten. Byggeprosjektet har gjort noe med oss. Det har sveiset oss sammen. Vi klarte å samle oss om avgjørelser, og vi fant mot til et stort økonomisk vågestykke. Jeg tenker noen ganger på bibelfortellingen om israelittene som drog ut fra Egypt – uten å sammenligne meg med Moses! Det har vært et privilegium å få være sogneprest for St. Ansgar menighet i et så stort øyeblikk i dens liv.

Er det noe som ikke gikk som planlagt?

– Overraskende lite faktisk. Det er Hai-Nam Vy sammen med vår byggleder Jens Skov-Skov som skal ha takken for det.

– Prosjektet ble mer omfattende enn opprinnelig planlagt, på grunn av KIGA-byggets dårlige forfatning. Bortsett fra det har det ikke vært store overraskelser. Vi har gjort én bommert

Foto: St. Ansgar menighet

Foto: Birnkehler

Foto: St. Olav

Foto: St. Olav

i kirken, det er med himlingsplatene i taket. De absorberer all klang, så kirken er musikalsk helt død. Men det kan vi gjøre noe med ved å male/lakere eller skifte platene.

Men alt er ikke ferdig, er det?

– Nei, det gjenstår en del innredning og usmykning. Sakrestimøbler samt kirkebenker i hovedskipet i kirken er på plass. Benker til galleriet kommer først i april. Et nytt alter og et nytt krusifiks må også komme etter hvert. Vi har allerede fått en ny Mariastatue. Den er 200 år gammel, i malt tre og opprinnelig fra Italia. Via mange omveier kom den til kapellet til Kirkens bymisjon i Kristiansand. Etter forhandlinger fikk vi kjøpe den av dem.

– En ikonmalerinne i menigheten har påtatt seg å male en ny korsveiserie til kirken.

– Menigheten har stor gjeld i banken og alle faste gaver til byggefondet går til å betjene lånet. Heldigvis vil mange menighetsmedlemmer spandere utsmyking. Enkeltpersoner og familier har gitt penger til Mariastatuen, alter, kalk, lysestaker, krusifiks osv. Kirkebenkene ble finansiert ved hjelp av en stor veldedighetsfest i anledning kapellan Michael Dounng Duy Nguyens 50-årsdag.

– Vi tar det litt etter litt, etterhvert som vi «bor oss inn» i vår nye kirke.

Katalikai Norvegijoje

Katalikai Norvegijoje

1.119 likes • 38 oss liker oss dette

Liker

Følg

Melding

Sammelen

Informacija apie šv. Mišias lietuvių kalba Norvegijoje. Daugiau skaitykite "Apie"

1118

Brangūs iš Lietuvos atvažiuoję katalikai,

Kjære katolikker fra Litauen,

Dere er kommet til et nytt land – Norge, men også her har dere mulighet å be i messen på litauisk. Messer på litauisk feires i følgende norske byer:

- Bergen: St. Paul katolske kirke
- Drammen: St. Laurentius katolske kirke
- Kristiansand: St. Ansgar katolske kirke
- Oslo: St. Joseph katolske kirke
- Sandefjord: St. Johannes Døperens katolske kirke
- Stavanger: St. Svithun katolske kirke
- Trondheim: St. Olav katolske kirke
- Ålesund: Vår Frue katolske kirke

To prester har ansvar for sjelesorg for litauiske katolikker:

P. Oskaras Petras Volskis – ansvarlig for katolikker i Stavanger, Bergen, Ålesund.

P. Valdemaras Lisovskis – ansvarlig for katolikker i Trøndelag, Østlandet, Sørlandet.

Messtider og annen informasjon om litauisk sjelesorg finnes på www.katalikai.no og www.facebook.com/katalikai.norvegijoje

katalikai.no

Brangūs iš Lietuvos atvažiuoję katalikai,

Atvykote į naują šalį – Norvegiją, tačiau ir čia turite galimybę dalyvauti šv. Mišiose gimtąja kalba. Šv. Mišios lietuvių kalba aukojamos šiuose Norvegijos miestuose:

- Bergen: St. Paul katalikų bažnyčia
- Drammen: St. Laurentius katalikų bažnyčia
- Kristiansand: St. Ansgar katalikų bažnyčia
- Oslo: St. Joseph katalikų bažnyčia
- Sandefjord: St. Johannes Døperens katalikų bažnyčia
- Stavanger: St. Svithun katalikų bažnyčia
- Trondheim: St. Olav katalikų bažnyčia
- Ålesund: Vår Frue katalikų bažnyčia

Lietuvių katalikų sielovada rūpinasi du kunigai:
Kun. Oskaras Petras Volskis – atsakingas už Stavanger, Bergen, Ålesund bei šių miestų apylinkėse gyvenančius katalikus.
Kun. Valdemaras Lisovskis – atsakingas už Trondelag, Østlandet ir Sorlandet gyvenančius katalikus.

Šv. Mišių lietuvių kalba tvarkaraštį bei kitą, su lietuvių katalikų sielovada susijusią informaciją, galite rasti interneto puslapyje: www.katalikai.no bei facebook: www.facebook.com/katalikai.norvegijoje

Kjære katolikker fra Litauen,

Dere er kommet til et nytt land – Norge, men også her har dere mulighet å be i messen på litauisk. Messer på litauisk feires i følgende norske byer:

- Bergen: St. Paul katolske kirke
- Drammen: St. Laurentius katolske kirke
- Kristiansand: St. Ansgar katolske kirke
- Oslo: St. Joseph katolske kirke
- Sandefjord: St. Johannes Døperens katolske kirke
- Stavanger: St. Svithun katolske kirke
- Trondheim: St. Olav katolske kirke
- Ålesund: Vår Frue katolske kirke

To prester har ansvar for sjelesorg for litauiske katolikker:
P. Oskaras Petras Volskis – ansvarlig for katolikker i Stavanger, Bergen, Ålesund.
P. Valdemaras Lisovskis – ansvarlig for katolikker i Trøndelag, Østlandet, Sørlandet.

Messtider og annen informasjon om litauisk sjelesorg finnes på www.katalikai.no og www.facebook.com/katalikai.norvegijoje

katalikai.no

Nytt liv på ærverdig grunn

Av Heidi H. Øyma

4602 kvadratmeter som skal ombygges. Et av de største prosjektene i det katolske Norge i nyere tid. En kostnadsramme på 78 millioner. Vi snakker om forvandlingen av Florida sykehus til Norges for tiden eneste katolske videregående skole, St. Paul gymnas i Bergen. Kan dette gå bra? I følge Gjermund Høgh, skoleråd i Oslo katolske bispedømme, er alt under kontroll.

St. Olav kirkeblad har fått tilsendt gymnasetts flunkende nye informasjonsbrosjyre, og med den i hånden stiller vi skoleråden noen spørsmål.

I brosjyren kan man lese at «fra høsten flytter vi inn i det vi mener blir de beste og mest moderne undervisningslokalene i Bergen». Dette betyr at ombyggingen av Florida er i rute? Hvordan har veien vært?

– St. Paul gymnas har hatt et langt svangerskap, fra nærmest luftige drømmer alt den gang vår nåværende biskop var skoleprest på St. Paul skole på 1980-tallet. Tankene begynte å feste seg, men det tok år før man kunne snakke om egentlige planer. Det var først da det for ti års tid siden ble klart at Bergen kommune ville fase ut Florida som sykehjem, at vi gikk til Franciskus Xaverius-søstrene og spurte om tillatelse til å vurdere å benytte Florida til gymnas. Søstrene, som har båret særlig Kirken på Vestlandet på sine skuldre, så med velvilje på tanken. De er innforstått med ordenens egen tid snart er historie, men ønsket at deres prektige eiendom på Florida skulle brukes til «noe fromt». Et katolsk gymnas er et slikt formål. Arven fra Franciskus-søstrene er derfor på enhver måte grunnmuren for St. Paul gymnas.

– Tiden frem til pasientene på Florida ble flyttet til et nytt sykehjem i 2012, benyttet vi til å konkretisere ønskene

om å åpne et gymnas. Planer tok form, både om skolens innhold og om lokaler. Slikt arbeid krever muskler, og slike muskler har en veldrevet St. Paul skole. St. Paul grunnskole er derfor gymnasetts mor. Fortsatt er grunnskolen og gymnaset formelt den samme organisasjonen, men navlestrengen vil nok klippes i tidens fylde.

– Utdanningsdirektoratet godkjente etablering av St. Paul gymnas i 2011 og høsten 2012 kom undervisningen i gang i midlertidige paviljonger på området. Rammetillatelse for ombygging fra sykehus til skole ble gitt i september 2012. I februar 2013 ble det signert byggekontrakt med Skanska, og arbeidene startet umiddelbart. Det er ikke mye som kan brukes i et gammelt hus når det skal godkjennes etter nye tekniske forskrifter, egentlig er det bare råbygget som lever videre.

– Noen vansker og overraskelser har vi møtt på veien, men ikke mere enn hva som var å vente med et slikt prosjekt. Samarbeidet med entreprenøren er godt og arbeidene er i rute. Vi begynner å se slutten på ombyggingen. Fortsatt mener Skanska at de skal kunne overlevere bygget før kontraktsdato, som er 4. juli nå til sommeren.

Det er et utrolig omfattende prosjekt, hvem har æren for at det faktisk går bra?

– St. Paul gymnas bygger på arven fra Franciskussøstrene og på den kompetanse og det miljø som er skapt på St. Paul skole gjennom snart 150 år. Biskop Eidsvig har alltid hatt stor interesse for prosjektet og støttet arbeidet for St. Paul gymnas ved hver nye vending og ved de avgjørende skritt.

– Finansiering av ombygningen er i all hovedsak lånte midler gjennom bispedømmets hovedbankforbindelse, Sparebanken Pluss (nå fusjonert med Sparebanken Sør). Vi er imidlertid svært takknemlige for bidrag fra noen trofaste givere i Norge. Vi har også mottatt kjærkomne hilsener fra Klosterneuburg, Ansgarwerk i Sveits og en kilde i Tyskland. Vi har i alt mottatt rundt 6 millioner kroner i gaver. Det største bidraget er fra Franciskussøstrene, som tilførte en erstatning de hadde fått fra kommunen i forbindelse med utleieforholdet. Rundt 12 millioner kroner er husleie St. Paul skole gjennom årene har betalt i husleie til OKB, men som nå tilbakeføres. De siste 60 millionene er banklån, som skolen må betale tilbake over driften. Grunnleggende er finansieringen på plass, men fortsatt er det noen innredningspunkter som gjenstår, og det er uavklart hvordan vi skal få utearealene til å bli som de bør. Vi håper derfor fortsatt på milde gaver og er avhengige av dette for at alt skal bli tilfredsstillende.

– Skanska har sin prosjektledelse i brakke på området med en dyktig prosjektleder i Jann Even Longva. Norconsult er konsulenter. Byggherren er representert med en styringsgruppe av lokale folk fra menighet og skole, forsterket med Hai-Nam Vy, som er eiendomsansvarlig i bispedømmet. Styringsgruppen støtter seg også til Ove Bjørkhaug som byggeherreombud. Vi har en brukergruppe av lærere og elever fra gymnaset som deltar i prosessen. Klimaet i prosjektsamarbeidet er godt, selv om der i blant kan være divergerende oppfatninger av grensesnittet mellom de ulike aktørenes ansvar og muligheter.

Men det blir ingen skole bare av en bygning. Brosjyren sier at St. Paul gymnas er skolen «for deg som vil lære mer». Hva ligger i det?

– Den klassiske skole var et dannelsesprosjekt med utviklingen av hele mennesket som mål. Dagens skole er blitt mere teknifisert i retning av å frembringe produsenter og konsumenter til et materielt samfunn. Et katolsk gymnas mener ikke det er noe feil å ivareta det moderne samfunnets krav til gode realister, dyktige medisinerer, kompetente og flinke fagfolk på ethvert felt – dette er kjerneoppgave for enhver skole. Det er bare ikke nok. Katolske skoler, er kjent for alltid å ha et solid akademisk nivå. Dette henger direkte sammen med det katolske menneskesynet: Tro og liv, tro og kultur, er ikke motsetninger, men nettopp det som sammen utgjør grunnlaget for menneskelig utvikling og gode fellesskap.

– Vi bruker begrepet «dannelsesreise». I dette ligger at alle sider av elevene skal få utvikle seg, kunnskapsmessig og intellektuelt, fysisk, sosialt og åndelig. Målet er elever som har kulturforståelse, som er trygge på sin egen identitet og bakgrunn, som kan sette seg egne mål og som påtar seg ansvar i samfunnet. Og elever som ser mening med sitt liv og har håpet om et evig liv.

Ser dere for dere fullt elevtall allerede fra høsten?

– Fullt elevtall kan være inntil 270 elever, tre klasser per årstrinn. Dette regner vi ikke med å nå før om en god del år, en skole vokser gradvis. Vi har nå to klasser på VG1 og to på VG2, disse klassene flyttes opp. Vi planlegger foreløpig to klasser også på neste års VG1, men håper på at vi kan ta inn tre. Ettersom gymnaset er blitt bedre kjent, har vi merket en betydelig større interesse fra aktuelle søkere til elevplass. Vi vet også om søkere fra andre landsdeler som har søkt om plass på Sta. Sunniva studenthjem fordi de skal begynne på

St. Paul gymnas. Det er imidlertid ikke noe klart ennå. De som skal begynne her, må søke om plass via vigo.no, og der er søknadsfristen 1. mars. Vi får bra oversikt over elevtallet før påske, men endelige elevlister er ikke klare før vi nærmer oss skolestart i august.

Og nå går dere ut og annonserer etter nye lærere. Tidligere har dere anbefalt katolikker å vurdere en lærergjerning på gymnaset. Hadde det noen effekt?

– Tradisjonelt var det ordenssøstre som underviste ved katolske skoler, men nå er det flere år siden den siste skolesøster gikk ut av klasserommet i Norge. Det var i mange år en hovedutfordring for våre skoler å erstatte skolesøstre med lærere med en personlig forankring som stod i samsvar med skolens egenart. Dette har begynt å bedre seg, antallet katolske lærere som ønsker stilling ved våre skoler, er stigende. Fortsatt ønsker vi et høyere antall lærere som selv er katolikker, men det er intet mål at alle lærere er det. En bredt sammensatt lærerflokk er positivt i seg selv. Det er heller ikke et tilsetningskriterium i seg selv å være katolikk, formell kompetanse må være på plass, og fagkretsen må være riktig. Vi regner med at godt over halvparten av lærerne fra høsten er katolikker, men det er en kabal som må legges.

Har du et avsluttende tips til lærere som ønsker stilling ved en katolsk skole?

– Ja. Ikke vent til du trenger jobb. Vent heller ikke til en stilling står ledig for deg. Ta kontakt med skolen og meld din interesse! Da kan det vise seg, kanskje først etter noen års kontakt, at muligheten åpner seg for begge parter samtidig.

Ledige stillinger fra august 2014

St. Paul gymnas i Bergen skal tilsette lærere innen realfag, humanistiske fag og samfunnsvitenskapelige fag.

Vi ber interesserte kandidater se våre nettsider: <http://stpaulgymnas.no/side/Arbeide-her>

Søknadsfrist 24. februar 2014.

Dugnad for Filippinene

Av redaksjonen

Ødeleggelsen etter tyfonen Haiyan i november var enorme. Svært mange katolikker i Norge har bakgrunn fra Filippinene og ble personlig berørt av katastrofen, som også uløste et stort hjelpeengasjement i menighetene.

All kollekt fra søndagsmessene 16.–17. november i Oslo katolske bispedømme og Trondheim stift gikk uavkortet til Caritas' arbeid blant de nødlidende, og i mange menigheter ble det samlet inn penger på andre måter. I skrivende stund er det kommet inn drøyt 2,4 millioner til Caritas' innsamling, over 900 000 fra kollekten.

Også det offisielle Norge viste sin deltagelse. Fredag 22. november feiret biskop Eidsvig bispedømmets offisielle requiemmesse for ofrene i St. Johannes kirke på Bredtvedt. H.K.H. Kronprinsregenten var til stede. Det samme var fungerende luthersk biskop i Oslo, Anne May Grasaas og den filippinske ambassadør til Norge, Bayani S. Mercado. Det ble også feiret requiemmesser mange andre steder.

Søndagen før hadde statsminister Erna Solberg vært til stede i messen på engelsk i St. Olav domkirke i Oslo, en messe svært mange filippinere går i. Etter messen deltok hun på kirkekaffen.

Tøy og middag

Det ble utvist stor kreativitet i våre ulike menigheter, og vi kan her bare bringe et par eksempler. Det filippinske miljøet rundt St. Olav domkirke i Oslo samlet inn to og en halv containere med klær til tyfonofrene. En del av klærne kom fra en lokal innsamling på Stortinget, og en boks kom helt fra Vågsøy.

Sogneprest Pål Bratbak serverer statsminister Erna Solberg på kirkekaffen. Informerte kilder opplyser at statsministeren også fikk med seg hårruller hjem.

I Kristiansand var det flere innsamlingsarrangementer. Det største var en middag 22. november. Initiativet kom fra p. Michael Duong Duy Nguyen, kapellan i menigheten. P. Michael, som opprinnelig er fra Vietnam, bodde mange år på Filippinene før han kom til Norge.

På kort tid ble invitasjoner skrevet, mat handlet inn og tilberedt, lokaler leid og artister engasjert. Dette ble et meget vellykket og innbringende arrangement. 300 mennesker fikk deilig servering, sang og dans, samt – en morsom auksjon! Kvelden innbragte over 100 000 kr, som ble sendt Caritas Norge. Alle Caritas St. Ansgars medarbeidere og mange andre rutinerne arrangører var med og sørget for det som skulle til.

Gjennom Caritas St. Ansgar ble det i alt gitt ca. 130 000 kroner til nødlidende på Filippinene.

Tito M. Velasco, primus motor for tøyinnsamlingen i Oslo, tar i mot i garasjen i Akersveien.

Det var stor oppslutning om støttmiddagen i Kristiansand.

Folk har på ingen måte gitt opp

Av redaksjonen

Tuva Nodeland, som har ansvaret for Caritas Norges nødhjelpsprosjekter på Filippinene, kom 12. januar tilbake fra et feltbesøk i landet. St. Olav har bedt henne dele sine inntrykk.

Hva møtte deg på Filippinene?

– Selv om man er forberedt på hva man skal møte, gjør det inntrykk når du opplever de tyfonrammede områdene for første gang. Da vi fløy inn over Tacloban, ble det dødsens stille blant passasjerene på flyet. TV-bildene fanger ikke opp hvor totale ødeleggelsene egentlig er. Bare en liten detalj som de tusenvis av døde trærne som står igjen overalt, for eksempel. I felt får du et helt annet inntrykk av naturkreftene som faktisk har vært i sving.

– Det er imidlertid mye aktivitet på gang. Folk har på ingen måte gitt opp. Opprydningsarbeidet har i første omgang fokusert på å få ryddet veier og annen infrastruktur, og landskapet er fortsatt preget av digre hauger med vrakrester. Men overalt er folk i gang med å lappe sammen husene sine og samler materialer som kan brukes til å bygge rammeverk til nye hus. Du hører stadig motorsager og lyden av hamring og snekring. De fleste har fått utdelt store presenninger – fra Caritas, UNHCR eller andre hjelpeorganisasjoner – som de bruker som tak eller vegg mens de jobber med mer permanente løsninger.

– Aktiviteten er størst i Tacloban og andre tettsteder. Ute på landsbygda, i Samar for eksempel, er det mye mindre grad av selvberging. Det har også noe å gjøre med at det er mindre materialer tilgjengelige. Nøden er også stor blant de uformelle bosetterne langs strandsonen i Tacloban. Her har en nesten 10 meter høy flodbølge skyllet inn over land og tatt med seg nesten all bebyggelsen, som var dårlig i utgangspunktet. Myndighetene

Støttmiddagen i Kristiansand var en ekte middag.

har nå bestemt at det skal innføres byggeforbud i en sone på 40 meter fra vannet. Mange sitter og venter i spenning på om de vil bli flyttet til et annet område, men er usikre på hva som vil skje. Mange tør derfor heller ikke å investere noe særlig i å bygge nye hus, og blir værende i dårlige og helsefarlige boliger på ubestemt tid.

Hvordan er det å få frem hjelp når infrastrukturen er så hardt rammet?

– De første ukene av hjelpearbeidet var vanskeligst. Da var det store mengder nødhjelpsvarer som skulle inn på en gang, samtidig som framkommeligheten var lik null. At man er avhengig av båt og fly i et øyrike som Filippinene, gjorde det hele ennå vanskeligere. I denne første perioden spilte Kirken en helt sentral rolle. Blant annet ble kirker og katedraler brukt som evakueringscentre og midlertidig bosted for mennesker som hadde mistet hjemmene sine, og lokale Caritasgrupper bidro med det de kunne. En stor innsats ble lagt ned for å få ryddet veiene, og siden slutten av november har framkommeligheten vært ganske grei, selv om kraftig regn og jordskred har skapt vansker noen steder.

Mange hjelpeaktører er involvert, hva er Caritas' bidrag?

– Caritas fokuserer på husly. Ifølge FN er midlertidig bolig for øyeblikket den sektoren hvor behovene er størst på Filippinene, og hvor det er størst mangel på finansiering. I tillegg har Caritas erfaring fra arbeidet med gjen-

Biskop Bernt Eidsvig feirer requiemmesse i Bredtvedt kirke.

oppbygging etter tyfonen Washi i 2011 og tyfonen Bopha i 2012, så dette var et naturlig valg.

– I første omgang har vi delt ut presenninger, spiker og verktøy til mennesker med helt eller delvis ødelagte hus. Presenninger er en fleksibel måte å skaffe midlertidig husly på – den kan brukes til å lappe på et delvis ødelagt hus, eller man kan bygge et enkelt rammeverk av vrakrester og bruke presenningen som tak. Når man så får et mer permanent sted å bo, kan presenningen brukes til andre ting, som for eksempel å holde sekker med ris tørre.

– Senere går arbeidet inn i en gjenoppbyggingsfase. Caritas skal bidra med bygging av mer solide boliger som kan brukes i en periode på 2–3 år mens folk bygger opp igjen sine egne hjem. Tanken er at mennesker skal ha mulighet til å leve et så normalt liv som mulig mens gjenoppbyggingsarbeidet foregår.

Klima på liv og død

Av Ingrid Rosendorf og Joys Josef Ottersen

– *We need to build a better future*, synges det taktfast. *And we need to start right now!* En gigantisk jordklode rulles av ungdom kledd i grønt. Mer enn ni tusen kilometer fra filippinere som kjemper for livet, er hovedgaten i Warszawa fylt av mange tusen klimaaktivister.

En stor likkiste med teksten «Time's up!» og utallige bannere forkynner alle det samme budskapet: Vi trenger klimarettferdighet – og vi trenger det nå.

Marsjen for klima og sosial rettferdighet går fredelig for seg, men har en tydelig agenda. Idet vi ankommer nasjonalstadionet, blir det tatt fram store, utskårede øyne. Disse vendes demonstrativt mot stedet hvor fire tusen politikere og byråkrater fra hele verden i en uke har forhandlet om jordens framtid. For øyeblikket ligger FN's klimatoppmøte dårligere an enn da det startet. De to store utslippslandene Australia og Japan har tatt to store skritt tilbake fra tidligere løfter ved å senke sine ambisjoner. På forhandlingene i Durban i 2011 ble det initiert et høyintensitetsarbeid mot å ferdigstille en avtale i Paris 2015, som skal erstatte Kyotoprotokollen. Møtet i Warszawa blir ansett som et viktig skritt på veien for å nå fram til enighet.

Når så mye står på spill, er det naturlig at sivilsamfunnet vil se de ansvarlige i kortene. Av dem som er akkreditert til konferansen, er det heldigvis også 3700 observatører, deriblant oss.

Interreligiøs delegasjon

Norge deltar på FN-konferansen med offisielle forhandlere og eksperter fra Klima- og miljødepartementet. I tillegg er sivilsamfunnet representert ved rundt 24 personer fra organisasjoner, som følger forhandlingene litt friere.

Delegasjonen, fra venstre: Idun Moe (Den evangelisk lutherske frikirke), Elin Sæverås (Norges kristne råd), biskop Ingeborg Middtømme (Den norske kirke), Ebraima Saïdy (Islamsk råd), Ingrid Rosendorf Joys, Einar Tjelle (Mellomkirkelig råd), Naomi Sender (Det Mosaiske Trossamfunn) og Josef Ottersen.

Forhandlingsledelsen inviterte denne «utvidede delegasjonen» til jevnlige samlinger for å si litt mer om status i forhandlingene, men også for å lytte til hva vi hadde av tanker og innspill.

Som det eneste landet på konferansen, hadde Norge en egen interreligiøs delegasjon. Delegasjonen, som kom i stand på initiativ fra blant annet Oslo katolske bispedømme, består av 9 representanter fra Den Evangelisk Lutherske Frikirke, Det mosaiske trossamfunn, Den katolske kirke, Den norske kirke, Norges Kristne Råd og Islamsk Råd Norge. Ulik tro, men felles streben etter å forandre verden, med viktige etiske og helhetlige perspektiver på skaperverket og framtidige generasjoner.

Gud betrodde mennesker forvalteransvaret fordi vi har fornuft – nå er det på tide at våre ledere bruker den.

Deltagelse innebærer å følge hovedforhandlingene, delta på workshops, ekspertdialoger og side-events. I tillegg til at vi lærer mye om temaet (også sett i en religiøs kontekst), legges det et stort press på forhandlerne ved at de vet sivilsamfunnet følger med. Det er heller ikke lite lobbyvirksomhet som foregår på arenaen. Vi dristet oss til å invitere representanter fra Miljøverndepartementet ut på middag med «oss religiøse» i Warszawas gamleby. Møtet inspirerte og engasjerte både oss og forhandlerne. Forhandlingsleder Aslak Brun berømmet vår delegasjons kombinasjon av menneskelig støtte og

utfordrende dytting videre i forhandlingene.

Skaperverket

Hvorfor bryr Kirken seg om miljøspørsmål? For en katolikk handler ikke livet i Kristus bare om å gå i kirken regelmessig, men at Den Hellige Ånd utruker til å ta et ansvar for en selv, sin omgangskrets og hele jorden. Miljøet er Guds gave til hele menneskeheten, men når vi misbruker skaperverkets goder, forårsaker vi fattigdom, urettferdighet og lidelser. Vi er kalt til å elske all jordens liv – nå og i framtiden. Ansvarsløs framferd og egoisme er opphav til klimaendringene vi ser; vi lider fordi vi hele tiden ønsker mer, helt til vi ødelegger alt vi har!

Troens svar er å mobilisere til vern og bærekraftig forvaltning. Hver enkelt kan engasjere seg for et samfunn som prioriterer klima, og vi kan inkludere klimakampen i våre bønner. Gud betrodde mennesker forvalteransvaret fordi vi har fornuft – nå er det på tide at våre ledere bruker den.

Siden tyfonen Haiyan rammet Filipinene idet klimaforhandlingene startet, fungerte katastrofen som et grelt eksempel på klimaendringenes realitet. Den nylig publiserte 5. rapporten fra FN's klimapanel viser at en stadig større del av klimaendringene er

menneskeskapte. Flom, tørke, ekstremvær, skogbranner og ismelting gjør livet svært vanskelig mange steder på kloden. I et brev til klimaminister Tine Sundtoft understreket den interreligiøse delegasjonen at ofrene er våre søstre og brødre som må møtes med mer enn sympati: «De må møtes med konkrete garantier om at verden vil stå sammen med dem. Vi vet at det er rike land som Norge som slipper ut mest klimagasser, og som dermed er med på å forårsake og forsterke disse lidelsene. De fattigste landene forurenser mindre enn oss, men betaler den høyeste prisen. Dette er dypt urettferdig. Som troende inspireres vi til å elske og beskytte alt som er skapt, og spesielt tale de svakestes sak.»

For oss katolikker handler ikke dette om politikk, det er i kjernen av vår tro. Det handler om liv og død. Kirkens sosiallære veileder oss i et samfunnsengasjement basert på kjærlighet, hvor alle menneskers verdighet er lik. Solidaritet er det praktiske kjennetegnet på en kristen. Dette medfører en plikt til å beskytte miljøet.

Håpets røst

Kirken har det privilegium å formidle håp i alle situasjoner. Det siste vi gjorde før vi forlot Polen, var å feire messe med kardinal Nycz i erkekedraalen St. Johannes. Han holdt en sterk preken om skaperverket Gud har gitt oss å forvalte. Han poengterte at forhandlerne kjemper for å oppnå gode løsninger for seg selv, så det er tydelig at vi trenger Guds hjelp og våre bønner for å oppnå klimarettferdighet. Ved troen er alt mulig. I tillegg til flere katolske biskoper og prester, var det representanter fra mange andre kirkesamfunn rundt alteret. Det var blant annet økumenisk forbønn for klimaet og konferansen,

FNs klimakonvensjon

Klimatoppmøtet er FN's høynivåmøte for klimaendringer, kanskje mest kjent for å ha ratifisert Kyoto-protokollen i 1997 og Obamas deltagelse i 2009. Dette er et årlig møte som samler ledere fra nesten 200 land, og ble arrangert for nittende gang i Warszawa i november 2013. Neste konferanse på ministernivå blir i Lima i desember 2014.

appell fra den Den ortodokse kirke og Kirkens Verdensråd.

Forhandlerne forlot ikke Warszawa med noen ambisiøs avtale, men vi må fortsette å tro og håpe på framgang. Landene har i hjemmelekse å kartlegge hvor og hva de kan kutte, slik at en forhåpentlig kan dra nytte av en oppsummering og sammenligning i Paris 2015. Det ble på konferansen tydelig at mobiliseringen fra sivilsamfunnet må skje på politikernes hjemmehane. Delegasjonene kommer ikke på konferansen med større ambisjoner enn den politiske situasjonen nasjonalt gir mandat til. Så da er det faktisk deg og meg det står på, det er vi som må forandre verden.

Et annet staltips er å utforske hvordan vi i menighetene kan engasjere oss for miljøet, ved for eksempel å bli en grønn menighet.

Kirken og klimautfordringene

- Pave Benedikt XVI ble omtalt som «den grønne paven» fordi han i stadig økende grad tok opp klimaproblemene og vårt ansvar som forvaltere av skaperverket.
- Vatikanet er verdens første karbonnøytrale stat.
- Pave Frans har ved mange anledninger understreket at det er grunnleggende urettferdig at et lite mindretall lever i overflod mens det store flertall lever i fattigdom. Disse skillene er også tydelig til stede – og de forsterkes – ved vår tids klimaendringer.
- Oslo katolske bispedømme er representert ved samfunnskontakt Ingrid Rosendorf Joys i det felleskirkelige nettverket «Bærekraft og skaperverk».
- Oslo katolske bispedømme var med i Klimavalg 2013 (se www.klimavalg2013.no) – en partipolitisk uavhengig allianse som før sist valget mobiliserte for å få klimautfordringen høyere opp på dagsorden i valgkampen.
- Oslo katolske bispedømme var representert i en interreligiøs delegasjon fra Norge under FN's klimatoppmøte i Warszawa ved prestestudent Josef Ottersen og samfunnskontakt Ingrid Rosendorf Joys.

Skaperverk og bærekraft – et felleskirkelig tiår med fokus på klima og et bærekraftig samfunn

I dette samarbeidet vil kirkene:

- være sentrale pådrivere for og bidragsyttere til bærekraftige samfunn lokalt, nasjonalt og globalt
- bidra til å sikre en forpliktende, rettferdig og ambisiøs internasjonal klimaavtale, og en bred kirkelig og folkelig oppslutning rundt denne
- demonstrere et bevisst forhold til miljø, forbruk og rettferd
- skape håp og framtidstro med ord og handling

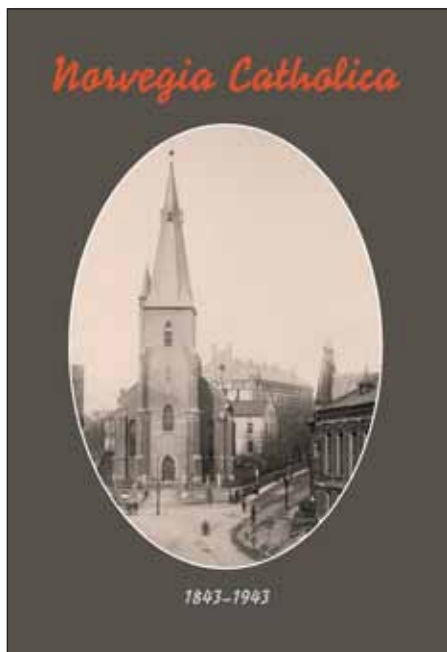
Hva kan jeg gjøre?

- Vi kan alle bidra til et mer bærekraftig samfunn. Som enkeltpersoner og familier kan vi ta klimariktige valg; for eksempel handle økologisk, spise mindre kjøtt (kjøttfri onsdag og fredag, kanskje?), resirkulere, reise kollektivt osv. – se grønnhverdag.no
- Alle kan alene eller sammen med andre reise verdi- og miljøspørsmål i det offentlige ordskiftet, utfordre norske myndigheter til ambisiøse klimavalg og forankre bærekraft og miljøspørsmål i menighetene.
- Menighetene kan dessuten f.eks. bli en grønn menighet – se grønnkirke.no

St. Olav

Besøk St. Olav bokhandels nye nettbutikk:

www.stolavbok.no

Norvegia Catholica gjenutgitt

Kjelstrups katolske Norge

Av sr. Anne Bente Hadland OP

Msgr. Karl Kjelstrups jubileumsbok «Norvegia Catholica» fra 1943 ble utgitt på ny i høst som festskrift biskop Schwenzer i anledning hans 75-årsdag. Initiativet til gjenutgivelsen kom fra biskop Bernt Eidsvig. I den anledning tenkte vi det kunne være på sin plass å stille initiativtageren noen spørsmål.

Eidsvig står som forfatter av den delen av «Den katolske kirke i Norge» (Aschehoug, 1993) som omhandler nytiden, altså den epoken som dels også dekkes i Kjelstrups bok.

Ryktene sier at du var temmelig kritisk til Kjelstrups bok da du gikk i gang med å skrive Kirkens historie i moderne tid – nå har du bidratt til den at trykket opp igjen. Hva er galt med «Norvegia Catholica»? Og hvorfor i alle dager har du fått den utgitt på ny?

–Det jeg reagerte umiddelbart på da jeg leste den første gang, var språkdrakten og triumfalismen som lyste imot meg. Målet den gang var at Norge igjen skulle bli katolsk – derav tittelen. Kjelstrup fremsto som motreformasjonens siste pust. Siden har jeg lest boken flere ganger, og jeg er blitt adskillig vennligere stemt etterhvert. Jeg ser også at han er adskillig mer nyansert enn jeg oppdaget ved første gangs gjennomlesning.

Eksempler?

–Han faller ikke for fristelsen til å harmonisere alt – noe som var utbredt i datidens historieskriving. Han lar det skinne igjennom at biskop Fallize ikke var en uproblematisk lederskikkelse og markerer klar uenighet med ham, for eksempel.

Og nå er boken kommet i nytt opplag ...

–Ja, og ikke bare for å hedre biskop Schwenzer! Vi måtte gjøre det for å redde den for ettertiden, rett og slett. Det gamle papiret gikk i oppløsning. Det er mange som har forsøkt å få tak i den, og den er verdt å ha og lese. Den er et viktig historisk dokument, et monument over en tid og en imponerende samling dokumentasjon. Kjelstrup har virkelig gjort et nitid arbeid for å dokumentere historien så langt han kunne. Men det er jo ting han ikke skriver om også, som det kunne vært interessant å vite mer om. På 1890-tallet var det f.eks. tre prester som forlot prestegjeringen, en av dem meldte seg til og med ut av Kirken. Det var flere som hadde problemer med å tjenestegjøre i Norge, men dette problematiserer han ikke.

Hva vet vi egentlig om Kjelstrup som person?

–Han var konvertitt, født og oppvokst i Kristiania (Oslo), og levde fra 1874 til 1946. Han kom fra en prestefamilie, og det var forventet av ham at han skulle bli prest i statskirken. Som ganske ung – alt i konfirmasjonsalderen – begynte han å interessere seg for Den katolske kirke, og han konverterte mens han gikk på gymnaset – til familiens fortvilelse.

–I 1895 dro han til Roma og Propagandakollegiet for prestestudier. Han kom tilbake til Norge i 1901 og ble redaktør av St. Olav tidsskrift i 1907,

han vekslet mellom menighetstjeneste og redaktørarbeide hele sitt prestelige liv. Kjelstrup var en stor formidler, og båret av en begeistring som det kan være vanskelig for oss å fatte – og begeistringen smittet. Han grunnla menighetene på Hamar og i Arendal – kom til ingenting og bygget opp livskraftige og gode menigheter. Dette var i kraft av hans personlighet, vil jeg si, han var trygg, og folk var trygge på ham.

–Han skapte stor interesse for Kirken, var en elskelig person, alltid tilgjengelig og en god sjelesørger. Jeg har bare hørt godt om ham. Han møtte folk der de var, høy og lav. Det var han som tok opp både Sigrid Undset og Lars Eskeland i Kirken. Også de skriver meget pent om ham, og Undset verdsatte det han skrev.

Når det er så mye godt å si om ham, hvorfor ble han ikke biskop? Der var jo anledninger nok. Bispeskiptene kom på rekke og rad i en tiårsperiode: Fallize gikk i 1922, Smit i 1928 og Offerdahl i 1930?

–Det har nok med helsen hans å gjøre. Alt i 1923 ba han om å trekke seg som sogneprest i St. Olav i Oslo på grunn av helseproblemer. Han hadde svekket syn og var nesten blind da han døde i 1946. Bare tre år tidligere hadde han utgitt «Norvegia Catholica», men han kunne ikke skrive den selv. Han dikterte den til to nevøer, som forøvrig ikke var katolikker. Så Smit overtok etter Fallize i 1922, og Offerdahl ble administrator og deretter biskop da biskop Smit måtte gå i 1928. Da Offerdahl døde i 1930, ble unge pastor Irgens administrator til Mangers ble utnevnt i 1932. Det er også klart at kardinal van Rossum, lederen for Vatikanets misjonskongregasjon, som hadde ansvar for bispeutnevnelser i Norge, var imponert over Irgens og hans bakgrunn: Faren hadde vært utenriksminister for «Frisinnede Venstre» og ambassadør i København og Roma.

På 1920-tallet hadde vi flere sterke prester som i tillegg var norske – Kjelstrup, Offerdahl, Irgens – Kirken var fremdeles ung i Norge og ukjent for det store flertallet. Det å være katolikk var et særsyn og ikke lett. Først hadde vi Steinsvik-saken og så

Foto: S. Eidsvigs bispeseminar, Arendal. Vikent/Iconart

Kjelstrup fra tiden han bygget opp menigheten i Arendal

episoden med biskop Smit, som måtte gå. Det må ha vært veldig vanskelig?

– Det er klart det var. Tidlig på 1920-tallet var det positive vinder over Den katolske kirke i Norge. Vel var den liten, men det var flere mennesker i en viss posisjon som konvertere. Sigrid Undset og Lars Eskeland var de mest kjente, men det var enda flere, i både Fredrikstad og Drammen. Fra protestantisk hold virket dette truende. Fra katolsk hold trodde man på en ny æra, nærmest. Og det var det jo også, på sett og vis, men i mindre grad enn ønsket fra katolsk hold eller fryktet fra luthersk.

Men så måtte biskopen gå?

– Ja, biskop Smit ble bedt om å tre tilbake etter en episode i Peterskirken, hvor en kvinne – en forvirret svensk sykepleierske som hadde forelsket seg i ham – siktet på ham med våpen. Peterskirken måtte faktisk gjenvigsles samme dag. Alt tyder på at Smit selv var uskyldig her, men skandale ble det, og han måtte altså gå. Dømmekraften var kanskje ikke den aller beste. Det ble revyviser av slikt, og det var naturligvis

ikke lett for den lille håndfullen med katolikker som befant seg her på det tidspunktet, 3000 alt i alt.

– Det var andre sider ved hans ledelse som nok også bidro til hans avgang, konflikten med St. Josephsøstrene, for eksempel. Han skattla hver sykehusseng og skulle ha betaling til bispedømmet for hver pasient de behandlet. Dette fant ikke søstrene seg i, de klaget til Roma og fikk medhold.

Men problemene vis-à-vis norsk offentlighet sluttet ikke med Smit. Martha Steinsvik kom også på banen.

– Det er jo et annet kapittel. Martha Steinsvik var en meget aktiv forfatter og teolog fra Menighetsfakultetet. Hun gjør løs på Den katolske kirke i avisinnlegg og bøker – «Kvinnen i skriftestolen» og «St. Peters himmelsnøkler». Det var en enorm offensiv i norske medier, helt usaklig. Kritikken hennes skjøt langt over mål – alle kvinner i Sevilla skulle f.eks. være forført av sine skriftefedre – men hun fikk støtte også av høystående lutherske geistlige. Gamle domprost Hygen var en av dem som var glad for denne «motoffensiven». Sigrid Undset var av dem som argumenterte mot henne, naturligvis – Undsets styrke var jo logikken og ironien, og her fikk hun utfolde begge deler.

– Steinsviks antikatolisisme hadde bred appell en stund, men så beveget hun seg etterhvert over i nokså eksentriske baner. Hun var tilhenger av kvinnelige prester – radikalt nok på den tiden – uttalt anti-semitt og etterhvert også teosof, men det var heftig mens det pågikk. Og at det var en belastning for det lille, skjøre katolske miljøet, er sikkert.

Det må ha vært veldig vanskelig.

– Ja, det var det nok også, men det er ikke minst takket være Kjelstrup, og også Mangers, Undset, Eskeland og Irgens at stemningen snudde etter Smit og Steinsvik. De bidro med det de skrev, selvsagt, men også og fremfor alt fordi de var så normale. De stabiliserte Kirken ved å opptre normalt, snakke klart og ta tyren ved hornene.

Eksempler til etterfølgelse?

– Så avgjort!

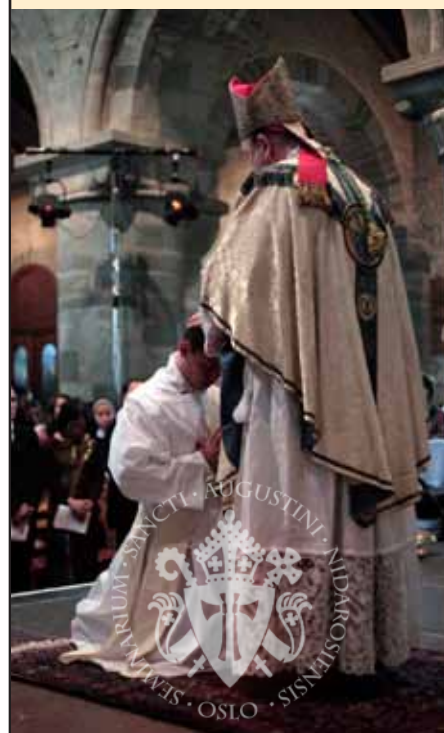
Opptak til St. Eystein presteseminar 2014

Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo meddeler at frist for opptak til St. Eystein presteseminar er 15. april for det akademiske år 2014-2015.

Eventuelle kandidater (ca. 20-30 år) kan melde seg til seminarets rektor, p. Bharath Villavarayan, Akersveien 6, 0177 Oslo (Tlf. 400 76 917, e-post: bharath@katolsk.no) med kopi av dåpsattest og referanse til to prester og eventuelt andre relevante personer.

De akademiske studiene består av en mastergrad i teologi ved Det teologiske menighetsfakultet i Oslo, supplert med en pontifikal grad i Roma. Formasjonstiden beregnes normalt til seks til syv år. Oslo katolske bispedømme har per i dag fire prestekandidater. Blant disse er Tao Nguyen som etter planen diakonvies 23. august.

29.-30. mars inviterer vi til kallshelg for unge menn som vurderer et kall til preste-tjeneste. Se mer om dette og få et innblikk i seminarlivet på vår blogg steystein.katolsk.no.

Ny serie:

Tro og viten – hva er det?

Av p. Ulf Jonsson SJ

Det finnes mange misforståelser rundt ordet «tro». Tro er ikke en svak form for viten. Ei heller er det motstykket til viten. Jesuittpater Ulf Jonsson vil i denne og kommende artikler bringe oss dypere inn i emnet.

Ordene tro og viten anvender vi i mange ulike sammenhenger og med mange ulike betydninger. Stort sett har vi ingen spesiell grunn til å reflektere over hva de betyr. Men iblant får vi anledning til å fundere nærmere på saken. For eksempel når noen utfordrer oss og sier: «Jeg vet at du er troende, men jeg for min del synes det er bedre å holde seg til det man virkelig vet.» Den som uttrykker seg slik, går ut ifra at tro er en – svakere og mer usikker – form for viten. Tenker man etter, viser det seg imidlertid at et slikt syn ikke holder.

Hva er tro?

Det finnes mange misforståelser rundt ordet *tro*. En mindre begavet teologistudent skal på en eksamen ha svart at troen er en nådegave som gjør at man stoler på slikt man ellers ville ha betraktet som usant. Heller ikke den forklaringen er spesielt vellykket. Men hva menes da med tro, og hvordan ser forholdet mellom tro og viten ut?

Innledningsvis kan man skille mellom tro i betydningen troshandling (handlingen å tro) og tro i betydningen trosinnhold (hva man tror). Teologene pleier å anvende uttrykket *fides quae* som betegnelse for troshandlingen, mens *fides quae* betegner innholdet i troen.

Man kan senere gå videre til ytterligere presiseringer ved å skille mellom tre ulike typer troshandlinger. Da blir man klar over at vi mennesker kan tro på tre ulike måter. Hverken mer eller mindre. Alle tre typene troshandlinger forekommer både i profan og religiøs tro. Hva som skiller religiøs tro fra

profan tro er derfor ikke i første omgang selve handlingen å tro, men snarere innholdet i troen, altså *hva* man tror.

Den første typen troshandling kalles *kognitiv*. Enklest beskriver man den som «tro at». Når man tror at noe er på en bestemt måte, da har man en kognitiv form for tro. Min tro på at klokken er halv syv på kvelden når jeg skriver denne teksten, er et eksempel på kognitiv tro. Den kognitive troen innebærer at man holder noe for sant: Jeg tror at det er sant at klokken er halv syv på kvelden.

Den andre typen troshandling kalles for *fiduciell*. Den fiducielle troen er det vi i dagligtale kaller tillit, som når vi har tillit til en god venn. Den fiducielle troen uttrykker vi når vi sier til noen: «Jeg stoler på deg». Om den kognitive troen er en «tro at», så er den fiducielle troen en «tro på». Forskjellen mellom dem blir klar dersom man tenker på hvordan tilliten til en venn er noe mye mer enn bare det å være overbevist om at visse påstander om ens venn er sanne.

Det tredje typen troshandling kalles *testimoniell*. Det er den form for tro som baserer seg på informasjon vi får av andre. Dette er sannsynligvis den aller vanligste formen for tro overhodet. En veldig stor del av det vi kaller kunnskap, er ikke annet enn testimoniell tro. Få av oss har svømt rundt Gotland og selv sett at Gotland faktisk er en øy. Vi tror det rett og slett fordi andre har fortalt oss det.

Religiøs tro

Begrepsøvelsen over kan virke både tørr og irrelevant med hensyn til spørsmålet om hva religiøs tro er. Men ved nærmere ettersyn gir den verdifull hjelp når man vil begripe hva som menes med religiøs tro. Faktum er at vi møter alle disse ulike formene for tro hver gang vi leser trosbekjennelsen i messen. Og en klassisk teolog som Thomas Aquinas (1225–1274) beskriver i sin *Summa theologiae* den kristne troen på akkurat denne måten.

Thomas Aquinas begynner med det han kaller *credere Deum*. Med det mener han troen på at Gud finnes og at Gud har visse egenskaper (god, vis,

allmektig etc.). Her har vi med den kognitive formen for tro å gjøre. Men ifølge Thomas er den kognitive troen bare et delaspekt av kristen tro.

Derfor går han videre til det han kaller *credere in Deum*. Med det menes troen som en personlig relasjon av tillit og kjærlighet til Gud, den såkalte fiducielle troen. Thomas beskriver denne formen for tro som «en levende tro gjennomsyret

En mindre begavet teologistudent skal på en eksamen ha svart at troen er en nådegave som gjør at man stoler på slikt man ellers ville ha betraktet som usant.

av kjærlighet» og han mener at den er det mest sentrale aspektet ved den kristne tro. Han betrakter den som en nådegave fra Gud og regner den blant de såkalte teologiske dydene.

Til slutt finnes, ifølge Thomas Aquinas, også tro i form av *credere Deo*. Med det menes at å tro er når Gud åpenbarer noe for menneskene. Vi har da med den testimonielle troen å gjøre, der man stoler på det man har hørt fra en annen: f.eks. når vi tror på Jesu undervisning om Faderens kjærlighet til menneskene.

Tro og viten

Refleksjonen over de ulike formene for tro kan også være til hjelp når man vurderer forholdet mellom tro og viten. I begynnelsen av denne artikkelen var vi inne på at tro iblant sees som en svak form for viten. Men ingen av de former for tro som inngår i den religiøse troen, kjennetegnes av noen særskilt svakhet eller usikkerhet. Tro og viten er istedet relatert til hverandre på et helt annet vis.

Til nå har vi fokusert på spørsmålet om hva tro er. For å vise hvordan tro og viten forholder seg til hverandre burde vi nå på tilsvarende måte gå igjennom hva som menes med viten. Men ettersom det er betydelig mer komplisert å forklare hva viten er enn å forklare hva tro er, nøyer jeg meg her med å gi et vink om hvordan spørsmålet kan løses.

Det finnes ingen allment akseptert teori om hva viten eller kunnskap er. Men helt siden antikken og frem til våre dager har det vært en svært vanlig

oppfatning at den som har kunnskap, i det minste må tro noe og ha gode grunner for sin tro. Dessuten må det man tror også være sant. Altså: For å ha kunnskap om at Gotland er en øy, må jeg tro at Gotland er en øy, jeg må ha gode grunner for min tro på at Gotland er en øy, dessuten må det faktisk være sant at Gotland er en øy. Når alle disse tre krav er oppfylt, har jeg kunnskap om at Gotland er en øy.

Det finnes her mange spørsmål å fundere videre på, men en viktig konklusjon er at tro ikke er en svak form for viten. Tro er heller ikke motstykket til viten. Tvert imot, den som ikke tror noe, kan heller ikke vite noe. Av den grunn er hele forestillingen om at tro og viten er hverandres motstykker, svært problematisk.

Så er det en annen sak at folk kan tro på slikt som ikke er sant og dermed komme i konflikt med velbegrunnet vitende. Men problemet ligger da ikke i at det skulle være feil å tro på noe. Problemet ligger i stedet i at man tror på feil ting og av dårlige grunner.

Ulf Jonsson er svensk jesuittpater og sjefsredaktør i tidsskriftet *Signum*. Han er høyskolelektor i filosofi ved

Newmaninstituttet,

forfatter og foredragsholder. For den som vil utdype tematikken rundt troens rasjonalitet, kan vi anbefale hans bok *Med tanke på Gud*, Artos bokforlag 2008.

Dette er første del i en serie på i alt tre. Den ble opprinnelig trykket i svenske *Katolskt magasin* og gjengis med tillatelse.

Oslo katolske bispedømme med postboksadresse

Grunnet mange store forsendelser til bispedømmets administrasjon i Akersveien 5 i Oslo ber vi om at de som sender oss pakker, adresser disse til vår postboksadresse. Brev mottar vi gjerne til Akersveien 5, 0177 Oslo, som tidligere, men adressér pakker til Oslo katolske bispedømme, Postboks 8830 St. Olavs plass 0028 Oslo.

NORGES KATOLSKE KVINNEFORBUND i samarbeid med **NORGES UNGE KATOLIKKER**

inviterer til pontifikalmesse med biskop Bernt Eidsvig i St. Olav domkirke i Oslo

7. mars kl. 18.00

Deretter velkommen til kirkekaffe i menighetssalen i Akersveien 5!

Det blir hjemmebakt og loddsalg til inntekt for NKKFs Sri Lanka-prosjekt.

Biskop Eidsvig om NKKF:

«NKKF tar opp og fremmer gode saker som det står respekt av. ... Det er viktig å ha slike kanaler for legfolket inn mot hierarkiet fordi de kan utgjøre et nødvendig korrektiv når det gjelder å utvikle kirken. ... Det er også viktig med en organisasjon som representerer halvparten av legfolket i Kirken.»

Nye og gamle medlemmer ønskes velkommen!

Caritas Norge har ansatt Alexander Golding som innenlandskordinator. Bakgrunnen er et ønske fra Caritas Norge og Norsk katolsk bisperåd om å styrke det karitative arbeidet i og for menighetene.

Med en stadig voksende medlemsmasse i de katolske menighetene, er mulighetene mange, tenker vi, og tar oss en prat med innenlandskordinatoren for å høre mer om dette.

Hva er egentlig en innenlandskordinator?

– En innenlandskordinator i Caritas Norge skal først og fremst være et bindeledd mellom, og en ressurs for, menighetene i deres karitative arbeid.

– Caritas Norge har i mange år fokusert på å hjelpe mennesker i andre land, men har kanskje ikke vært så synlig i Norge. Når biskopene i Norge sammen med Caritas har valgt å opprette en stilling som skal jobbe med karitativt arbeid her, er det en indikasjon på at man ønsker at Kirken skal få en tydeligere sosial profil.

Hva skal du gjøre, hva blir ditt fokus i tiden framover?

– Jeg kommer til å bruke en del tid på å kontakte og besøke menigheter, for å snakke med prester, menighetsråd, de som er aktive i et sosialt arbeid og med de ulike nasjonale gruppene. På denne måten håper jeg å komme i kontakt med flest mulig mennesker – og samtidig få en best mulig oversikt over hva som allerede gjøres av sosialt arbeid i menighetene. I noen grad vil jeg kunne holde foredrag eller tema-kvelder, tilrettelegge for besøk fra andre personer i Caritas og være en samtalepartner dersom det er behov for å drøfte en sak. Men det er også viktig å poengtere at det er trettiseks katolske menigheter og ett kapelldistrikt i Norge.

Caritas Norge ansetter innenlandskordinator

En kirke med tydeligere sosial profil

Det betyr at det konkrete arbeidet først og fremst må gjøres lokalt, og at jeg må gjøre noen prioriteringer. Samtidig håper jeg å kunne være en god støttespiller der det er behov for det.

Hva er din bakgrunn for å gå inn i denne jobben?

– For det første har jeg alltid vært veldig engasjert i kirkelig arbeid, både lokalt og nasjonalt, og jeg har fått samarbeide med mange ulike mennesker som er villig til å legge ned betydelig tid og krefter for å bygge opp og styrke det kirkelige arbeidet i Norge. Jeg er også utdannet teolog med spesialisering i katolsk sosiallære, og har stor tiltro til de idealer og tanker som ligger til grunn

sultne mat, de tørste å drikke, ta imot de fremmede, kle de nakne, se til de syke, besøk dem som sitter i fengsel. For egen regning kan jeg gjøre listen lengre: Trøst de som sørger, vær en venn for den ensomme, hjelp de unge med å lære og finne trygghet, besøk de gamle. Det er tusen ting vi kan gjøre, men viktigere enn å kaste seg over et hav med aktiviteter er det å gjøre noen få på en skikkelig måte.

– Noen gode tiltak som gjøres er norskundervisning, gratis eller rimelig lunsj en eller flere ganger i uken, håndarbeidsklubb for innvandrerkvinner, eldre-/seniortreff. Andre ting kan være turgruppe, som vil gi en sosial møteplass samtidig som man får beveget seg, eller leksehjelp etter skoletid.

Min visjon er at vi i alle katolske menigheter i landet kan ha minst én fast aktivitet som helt konkret viser at vi er en kirke for dem som trenger vår hjelp.

i Kirkens sosiale tenkning. Kjennskap til sosiallæren tror jeg er en av flere forutsetninger for å kunne gjøre en god jobb i koordineringen av et helhetlig diakonalt arbeid.

– Jeg har også vært så heldig å kunne studere organisasjon og ledelse. Det tror jeg kan komme godt med i tiden fremover. En kombinasjon av kjennskap til Kirken i Norge, Kirkens teologi og en viss forståelse av hva som skjer i organisasjoner, håper jeg vil kunne gjøre meg til en nyttig samarbeidspartner for de som allerede er engasjert i kirkelig diakonalt arbeid og de som i fremtiden ønsker å starte opp med dette. Samtidig vil mye av min kompetanse måtte bygges opp over litt tid ved at jeg kan hente ideer og tanker i en menighet og dele disse med de andre.

Hva kan menighetene gjøre?

– Dette er et spørsmål det er lett å svare på, for jeg trenger ikke å svare selv. Et godt sted å lete etter motivasjon er i Matteusevangeliet kapittel 25. Gi de

Har du noen konkrete tips og råd til dem som kunne tenke seg å starte karitative aktiviteter i menighetene?

– Det første man bør gjøre, er å samle et par personer som kunne tenke seg å være med på å starte en aktivitet. Deretter kan det være greit å ta kontakt med sognepresten og Caritas Norge for en liten samtale. Så ville jeg sett hva som allerede gjøres i lokalmiljøet, kanskje til og med ta kontakt med noen andre lokale organisasjon og høre om de opplever noen spesielle behov som ikke er dekket eller som ikke dekkes fullt ut. Når man da har funnet en konkret aktivitet, kan man begynne å finne andre frivillige, samtidig som man starter opp med aktiviteten. Det er mye lettere å finne frivillige når man har en klart definert aktivitet og tydelig kan si hva det trengs hjelp til, hvor mye tid det vil ta og hvor ofte man trenger hjelpen. Når det gjelder å rekruttere frivillige er det viktig å prøve å sette riktig person til riktig oppgave.

– Jeg tror det også er viktig å ha storsinn knyttet til frivillige. De frivillige trenger ikke nødvendigvis å være katolikker så lenge de kan dele de verdier vi har for karitativt arbeid i Kirken. Det samme gjelder målgruppen, vi ønsker ikke å gi hjelp til kristne fordi de er kristne, vi ønsker å gi støtte til alle som måtte trenge det uavhengig om de er ateister, muslimer, kristne eller hinduer.

Hvilke visjoner har du for det karitative arbeidet i menighetene?

– Den store visjonen er selvfølgelig at flest mulig mennesker, uavhengig av faktorer som tro, etnisitet eller alder, får mulighet til å leve et liv som i størst mulig grad gir rom for en helhetlig menneskelig utvikling. Det karitative, sosiale eller diakonale arbeidet er en grunnleggende del av vår identitet som kristne og som kirke. Dette ser vi tydelig både hos pave Frans og hos pave Benedikt XVI.

– Derfor er min visjon at vi i alle katolske menigheter i landet kan ha minst én fast aktivitet, enten ukentlig

Alexander snakker med representanter fra menigheter på Caritas' høstmøte.

eller månedlig, som helt konkret viser at vi er en kirke for dem som trenger vår hjelp. Dette kan rettes mot hjemløse, flyktninger og innvandrere, barn og ungdom, eldre, ensomme eller andre.

– At det karitative arbeidet i menigheten gjøres konkret, og ikke bare reduseres til pengeinnsamling, tror jeg er viktig.

Jeg tror også det er viktig at dette arbeidet gjøres kjent både i Kirken og i samfunnet. Det vil hjelpe oss som kristne til bedre å forstå oss selv, og det vil vise verden at Kirkens budskap er et evangelium, et godt budskap.

Caritas Norge

- Din hjelpeorganisasjon

Caritas Norge er den katolske kirkes hjelpeorganisasjon. Vi arbeider for at alle mennesker skal leve i trygge samfunn hvor deres helhetlige menneskelige utvikling og menneskeverd blir ivaretatt.

Caritas Norge jobber i partnerskap med nasjonale og lokale Caritas-organisasjoner, i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Vårt utgangspunkt er at de som står nærmest utfordringene vet best hvordan disse kan håndteres.

Caritas Norge, Postboks 9277 Grønland, 0134 Oslo.
Tlf. 23 33 43 60. E. post: caritas@caritas.no, www.caritas.no

Støtt Caritas Norge!

Gi et enkeltbidrag til en av våre aksjoner, gi et bidrag direkte til et av våre prosjekter, eller støtt vårt nødhjelpsarbeid. Du kan dessuten velge å bli fast giver gjennom avtalegiroordningen.

Det er også mulig å gi et bidrag til Caritas ved spesielle anledninger. Enten det er ved festlige anledninger eller i forbindelse med noens bortgang vil en gave til Caritas kunne hjelpe mange. Du kan velge at gavene skal tilfalle et bestemt prosjekt, eller gis som en generell gave.

For å gi et bidrag kan du benytte kontonummer 8200.01.93433 eller gi via www.caritas.no. På våre nettsider kan du også lese mer om bidrag ved spesielle anledninger og om hvordan du blir fast giver. Uansett hvordan du velger å gi vil vi i Caritas sørge for at gavene kommer fram til de som trenger det mest.

Takk for ditt bidrag!

Høstmøte, Nordisk forening for katolske leger

Helgen 8.–10. november 2013 avholdt Nordisk forening for katolske leger (NFKL) sitt høstmøte på Katarinahjemmet i Oslo. Rundt 17 interesserte møtte opp og bidro med både foredrag, interessante diskusjoner og spennende refleksjon.

Yrkesmessige etiske utfordringer, samvittighetsfrihet, diakoni i helsevesenet, abortlovgivning, menneskenaturen uten normativ kraft – tendenser og konsekvenser, samt bioteknologi var blant det som stod på programmet. NFKL takker alle som bidro med foredrag, innspill og tilstedeværelse.

NFKL

Når menneskers verdighet blir truet, må troende mennesker rope et varsko!

Onsdag 13. november reiste representanter fra jødedom, kristendom og islam sammen til konsentrasjonsleiren Majdanek i Polen. Ingrid Rosendorf Joys, samfunnskontakt i OKB, og Josef Ottersen, prestestudent i OKB, var med i gruppen.

Konsentrasjonsleiren er den best bevarte av dødsleirene fra andre verdenskrig, og framstod i all sin grusomhet med blant annet gasskamre og krematorier, samt et rom fylt med femti tusen par sko, som tydelig viste ofrenes individualitet og volum. Det ble et sterkt møte for den interreligiøse gruppen fra Norge. Gruppen holdt en seremoni med lystenning og bønner fra ulike tradisjoner i konsentrasjonsleiren.

– Når mennesker slutter å gis individuelle egenskaper, og bare blir tildelt egenskaper i kraft av å tilhøre en gruppe, er det på tide å våkne. I vår tid – og i vår del av verden – gjelder

dette både muslimer, jøder og romfolk. Antisemittismen er økende i Europa, islamofobien griper om seg, og romfolket i vårt eget land blir møtt med stadig sterkere motstand, påpeker Ingrid Rosendorf Joys.

– Når vi ser Gud i vår neste, ser vi også oss selv. Det er verdigheten Gud har plantet i oss som gjør oss til mennesker. Vi som troende har en sentral oppgave i å beskytte denne, understreker Josef Ottersen.

– Det er meningsfylt for oss som Abrahams døtre og sønner å reise sammen hit, sier imam Ebraima Saidy fra Islamsk råd, og understreker at alle de tre abrahamittiske religionene deler synet på at mennesket er skapt i Guds bilde. – Da blir det enda mer ubegripelig å fatte det grusomme som skjedde under Holocaust.

– Vi må lære av historien. Her i Majdanek ser vi et system som på gjenomført og brutalt vis hadde lyktes i å dehumanisere mennesker. Selv om vi heldigvis ikke har sett maken til Holocaust etter andre verdenskrig, vet vi at også i nyere tid, og i dag, blir mennesker og grupper utsatt for dehumanisering, sier Naomi Sender fra Det mosaiske trossamfund.

– Vi må forsvare og bekrefte hverandres verdighet på tvers av gruppetilhørighet som etnisitet og religion. På denne måten motarbeider vi at menneskeverdet devalueres, sier Idun Moe fra Den evangelisk lutherske frikirke.

Med i delegasjonen var også Einar Tjelle fra Den norske kirke og Elin Sæverås fra Norges kristne råd.

Josef Ottersen og Ingrid Rosendorf Joys

Oslo: Økumenisk vesper i St. Johannes: «Er Kristus delt?»

I anledning bønneuken for kristen enhet inviterte økumenisk kommisjon i Oslo katolske bispedømme i samarbeid med St. Johannes menighet, søstre og brødre i Dominikanerordenen og katolsk-ortodoks forum til økumenisk vesper i St. Johannes kirke på Bredtvet, torsdag 23. januar.

Tema for vesperen var: «Er Kristus delt?» Oslo-biskop Ole Christian

Kvarme understreket i sin preken at nettopp denne kirken (St. Johannes/Bredtvet) var et tegn på både sorg og håp for kirkene i vår by; sorg for de lokale menighetene i Den norske kirke som må slå seg sammen, og håp for en fortsatt kristen, synlig tilstedeværelse i bydelen. Biskop Kvarme oppmuntret de framtrøtte til å fokusere på det som forener, og som er det vesentlige, idet han minnet dem på «å ikke glemme Jesus Kristus». «Organisasjon og struktur er ikke uvesentlig, men vi står alle i den samme tjeneste i Kristus», sa Oslo-biskopen.

St. Johannes menighet hadde dekket til middag for 100 personer etter vesperen. Det var så mange framtrøtte fra ulike menigheter og kirkesamfund at mange måtte stå, eller finne seg plasser, langs veggene i spisesalen.

Under festmåltidet leste bror Haavar Simon Nilsen (dominikanerbror og kappellan i St. Johannes) saliprisningene, og p. Nguyen Thanh Phu (sogneprest) velsignet forsamlingen etter en flott kveld i enhetens tegn.

Ingrid Rosendorf Joys

Dom i saken mot katolsk prest

Bergen Tingrett har den 9. januar avsagt dom i saken mot presten som i fjor innrømmet et seksuelt forhold til en 15 år gammel jente. Saken ble behandlet som en tilståelsessak, og presten ble dømt til 6 måneders fengsel, hvorav en måned ubetinget.

Enkelte medier har i denne saken rapportert at anmeldelsen kom som et resultat av brudd på skriftemålsheimmeligheten. Biskop Bernt Eidsvig opplyser imidlertid at han har inngående kjennskap til saken, og har forsikret seg om at det ikke foreligger brudd på skriftemålsheimmeligheten. Dette har hverken med pikens alder eller kirkemedlemskap å gjøre. Presten

som i første omgang fikk kjennskap til saken, har fulgt norsk lov og bispedømmets egne retningslinjer.

Når det gjelder den dømte prestens videre prestelige status, vil det være opp til rette instans i den romerske kurie å bedømme saken.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 10. januar 2013/St. Olav

Caritas blant de mest effektive

De mest - og minst - effektive av de seriøse pengelasandene									
Organisasjon	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Caritas Norge	93	89	91	90	93	91	90	92	93
Redd for barn	88	86	88	87	89	88	87	89	90
Redd for ungdom	87	85	87	86	88	87	86	88	89
Redd for kvinner	86	84	86	85	87	86	85	87	88
Redd for eldre	85	83	85	84	86	85	84	86	87
Redd for mennesker	84	82	84	83	85	84	83	85	86
Redd for barn og ungdom	83	81	83	82	84	83	82	84	85
Redd for kvinner og barn	82	80	82	81	83	82	81	83	84
Redd for eldre og mennesker	81	79	81	80	82	81	80	82	83
Redd for barn og kvinner	80	78	80	79	81	80	79	81	82
Redd for barn og eldre	79	77	79	78	80	79	78	80	81
Redd for barn og mennesker	78	76	78	77	79	78	77	79	80
Redd for barn og barn og ungdom	77	75	77	76	78	77	76	78	79
Redd for barn og barn og kvinner	76	74	76	75	77	76	75	77	78
Redd for barn og barn og eldre	75	73	75	74	76	75	74	76	77
Redd for barn og barn og mennesker	74	72	74	73	75	74	73	75	76
Redd for barn og barn og barn og ungdom	73	71	73	72	74	73	72	74	75
Redd for barn og barn og barn og kvinner	72	70	72	71	73	72	71	73	74
Redd for barn og barn og barn og eldre	71	69	71	70	72	71	70	72	73
Redd for barn og barn og barn og mennesker	70	68	70	69	71	70	69	71	72
Redd for barn og barn og barn og barn og ungdom	69	67	69	68	70	69	68	70	71
Redd for barn og barn og barn og barn og kvinner	68	66	68	67	69	68	67	69	70
Redd for barn og barn og barn og barn og eldre	67	65	67	66	68	67	66	68	69
Redd for barn og barn og barn og barn og mennesker	66	64	66	65	67	66	65	67	68

Magasinet Kapital rangerer hvert år de mest og minst effektive bistandsorganisasjonene i Norge. I oversikten for 2013 (Kapital 16. januar 2014) kommer Caritas på en svært god tredje plass. Oversikten er basert på innsamlingsprosenten som rapporteres inn til innsamlingsregisteret og organisasjonenes formålspersent basert på organisasjonenes regnskaper. Caritas Norge har en svært god prosentscore på begge disse indikatorene, henholdsvis 88 % og 91 %. Caritas' gjennomsnittlig innsamlingsprosent de siste tre årene har ligget på 87.

Generalsekretær i Caritas Norge, Martha Rubiano Skretteberg er godt fornøyd med resultatet. – Vi arbeider kontinuerlig med å holde administrasjonskostnadene nede slik at mest mulig kommer fram til de som trenger det mest, sier Skretteberg. – Denne oversikten viser at våre givere kan stole på at bidrag til oss blir forvaltet på en svært god måte.

www.caritas.no/St. Olav

Et lite stykke katolsk historie reddet

På et ukjent tidspunkt kom seks bilder av norske helgener i St. Torfinn menighet på Hamars eie. Bildene er malt av den svenske kunstneren og forfatteren Gösta af Geijerstam, som var en nær venn av Sigrid Undset. Undset var en svært generøs bidragsyter til menigheten på Hamar, som hun hørte til i en årrekke da Lillehammer ikke var egen menighet i hennes levetid. Det er

derfor liten tvil om at billedserien var en gave fra Undset.

Bildene ser ikke ut til å ha vært i bruk i menigheten, og for en tid siden ble det klart at de var i en kritisk tilstand. Siden de var laget på syreholdig papir, var de i ferd med å få uoprettelige skader. St. Torfinn menighet donerte derfor bildene til Oslo katolske bispedømme, som har bekostet renovering av dem. Arbeidet, som blant annet bestod i å fjerne syren, er gjort av konservator Anita Bogdanowicz i Krakow, og bildene kan nå betraktes som reddet. De har også fått innramming.

Billedseriens motiver er St. Olav, St. Sunniva, St. Hallvard, St. Eystein, St. Torfinn og St. Gudmund. St. Torfinnbildet er i skrivende stund returnert til St. Torfinn menighet på Hamar. Hele prosjektet med konservering og innramming av de seks helgenbildene kom på noe i overkant av 50 000 kroner.

Heidi H. Øyma

Følg orgeljakten i Bergen

St. Paul menighet i Bergen ønsker seg nytt orgel. Estimert kostnad er 4.8 millioner kroner, og målet er å få instrumentet på plass i 2015. Jakten på orgelet kan følges på facebooksidene Pipejegerne. Der finnes man også stort og smått om orgelklubben Ferdinand.

St. Olav

Bonifatiuswerk: En million euro til diaspora i Nord-Europa

Tyske Bonifatiuswerk støtter Oslo katolske bispedømme og Tromsø stift

med totalt 210 000 euro i 2014. Dette melder Bonifatiuswerk i en pressemelding.

Prosjektene som støttes i Oslo katolske bispedømme, er: St. Johannes Døperen i Sandefjord: Drenering og ventilasjonsarbeid (74 000 euro); St. Mikael, Moss: Nye vinduer i farget glass (7500 euro); Mariakirken, Stabekk: Renovering av Villa Maria (50 000 euro).

I Tromsø Stift støttes ett prosjekt: Takarbeid og generell oppussing, Vår Frue domkirke, Tromsø (70 000 euro).

Bonifatiuswerk/Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 20. desember 2013/St. Olav

Undersøker «Frans-effekten»: Tusener vender tilbake til Kirken

Uformelle intervjuer, høydebatterte uttalelser, begeistring over nytilført energi på Peters stol – doktrinær klarhet eller et nødvendig skift av fokus? De indre kirkelige debattene de første månedene i det nye pontifikatet har vært mange og til dels høylytte.

Uansett hvor man står, er det sjelden vare for katolikker å observere at paven er en av verdens mest (positivt) omtalte personer. «Frans-effekten» er i full vigør, en effekt som også har gitt en svært positiv boost i antall kirkegjengere i Italia, ifølge en ny undersøkelse gjennomført av den italienske religionssociologen Massimo Introvigne.

51 % av de intervjuede sogneprestene rapporterer om en betydelig økning i antall kirkegjengere i kjølvannet av valget av pave Frans, skriver The Guardian.

– Hvis vi overfører disse tallene til å gjelde hele landet, og hvis kun halvparten av menighetene og organisasjonene i Italia har opplevd «Frans-effekten», så snakker vi allikevel om at så mange som flere hundre tusen har returnert, sier Introvigne.

I en mindre undersøkelse i Storbritannia nevner 65 % av respondentene økt kirkebesøk de siste åtte månedene.

Er dette kun en umiddelbar reaksjon på paveskiftet, eller en varig trend? Introvigne gjennomførte undersøkelsen i to etapper: Én ganske umiddelbart etter pavevalget, samt én oppfølgende,

for å se hvorvidt tallene var i ferd med å gå tilbake til tiden før Frans.

– Kanskje kan dette forklares med spenningen rundt det å ha en ny pave, og følelsene som ble satt i sving rundt Benedikts fratredelse. Men etter seks måneder fikk jeg stort sett de samme resultatene, forklarer Introvigne.

Sosiologen tar allikevel noen forbehold, og presiserer at dersom «Frans-effekten» skal vedvare, kreves det en bevissthet – særlig blant prester – rundt hvordan Kirken tar imot falske katolikker, og tilbyr en god og åpen reintroduksjon til den katolske tro.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 13. november 2013/St. Olav

Vatikanet: Ny kommisjon for beskyttelse av barn

Pave Frans oppretter en egen vaticankommisjon som skal jobbe med forebygging og bekjempelse av barnemisbruk. Dette ble klart 5. desember i kjølvannet av det andre møtet i pavens gruppe av «superkardinaler», de åtte kardinalene som er plukket ut som rådgivere i forbindelse med pavens reorganisering av kurien i Roma.

Ifølge kardinal Sean O'Malley takket paven ja til kardinalenes forslag om en spesialkommisjon for bekjempelse av barnemisbruk, med hovedfokus på forebygging og pastoral oppfølging av ofre. Kommisjonen inkluderer også legfolk, og skal følge opp eksisterende retningslinjer, vurdere nye kurieltak i samarbeid med bispekonferanser og ordensoverhoder – samt se på formasjonsprogrammer for prester og utvelgingsprosessen av disse.

Troskongregasjonens oppgave med å etterforske og behandle overgrepssaker forblir uendret, sa kardinal O'Malley på pressekonferansen.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 5. desember 2013

Utstilling av likkledet i Torino i 2015

I 2015 får troende igjen mulighet til å se det berømte likkledet i Torino, i anledning markeringen av 200-årsjubileet for Den hellige Johannes Boscoss fødsel. Dette melder erkebiskop Cesare Nosiglia av Torino, kledets beskytter eller «kustos». Nøyaktig dato er ennå

ikke fastsatt, men utstillingen i byens katedral ventes å vare i rundt 45 dager, en gang mellom april og august 2015. Forrige utstilling av likkledet var i 2010.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 5. desember 2013

EU-parlamentet: Avviser retten til fri abort i medlemslandene

Europaparlamentet har for annen gang på knappe to måneder avvist en rapport som blant annet anbefalte alle medlemsland å innføre retten til fri abort og obligatorisk seksualundervisning for barn i alle aldre. Den såkalte Estrela-rapporten «om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter» er utarbeidet av den portugisiske venstrepolitikeren Edite Estrela.

Parlamentet besluttet i oktober å avvise resolusjonsforslaget og returnerte det til parlamentets egen komité for kvinners rettigheter og likestilling for videre behandling. Tirsdag 10. desember ble rapporten på nytt avvist, med et knapt flertall på 334 mot 327 stemmer.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 11. desember 2013/St. Olav

Pave Frans: Husk datoen for din dåpsdag!

Under årets første generalaudiens onsdag 8. januar innledet pave Frans en ny katekeserække, denne gang om sakramentene. Paven påpekte at påfølgende søndag var festen for Herrens dåp, og viet katekesen til nettopp dåpen, som «forener oss med Kristus og hans Kirke».

«Dåpen er ikke kun en formalitet», men en handling som «rører ved dyppet av vår eksistens», sa paven. Frans oppfordret alle troende til å huske sin egen dåpsdag, og feire den hvert år. Dersom katolikker ikke gjør dette, ender vi opp med å betrakte dåpen «kun som en hendelse som fant sted i fortiden – og ikke engang av vår egen vilje, men av våre foreldres», påpekte paven.

Dåpen forvandler de troende og gjør dem til «bærere av nytt håp», et kall som bør leves ut hver dag. Dåpen er også en gave som vi mottar fra en annen, siden hver enkelt kristen døpes av en annen person gjennom en «broder-

lig handling», og slik tas opp i Kirkens fellesskap.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 8. januar 2014/St. Olav

Pave Frans med sin første apostoliske ekshortasjon

Pave Frans offentliggjorde 26. november sin første apostoliske ekshortasjon, *Evangelii Gaudium* (Gledens Evangelium). Det 224-sider lange dokumentet fremlegger pavens visjon for en misjonerende kirke, hvis «dører alltid bør være åpne».

Temaer som behandles er evangelisering, sosial rettferdighet og fred, homilietikk, livsvern, familien, miljøvern, tro og politikk, økumenikk og interreligiøs dialog – samt kvinners og legfolks rolle i Kirken.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 26. november 2013

Paven: Unngå overdreven feiring av kardinaltittelen

I et brev til de 19 ferske kardinal-elektene fraråder pave Frans «enhver form for feiring i strid med den evangeliske ånd av enkelhet, nøkternhet og fattigdom». De 19 vil motta sin kardinalverdighet 22. februar, under pave Frans' første konsistorium.

Det er tradisjon at nyutnevnte kardinaler holder mer eller mindre påkostede mottakelser ulike steder i Roma samme dag som de mottar sine røde hatter. I brevet advarer imidlertid paven mot overdrevne selskapligheter, og minner prestene om at kardinalverdigheten «hverken er en ærespris eller en dekorasjon».

Det forventes at kardinalene «utvider sine perspektiver og åpner sine hjerter», skriver paven, slik at de kan fungere som rådgivere for hele den universelle kirke. Prestene må derfor følge «den samme vei som Herren: den selvutslettende og ydmyke vei, og ta på seg tjenerrollen».

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 14. januar 2014/St. Olav

400 prester laisert på to år under Benedikt XVI

Rundt 400 prester skal i perioden 2011–2012 ha blitt laisert grunnet

seksuelle overgrep mot barn, ifølge et dokument fra Vatikanet som nyhetsbyrået Associated Press har fått tilgang til. Dokumentet er den første tallfestede bekreftelse fra Vatikanet på antallet prester som har mistet kappe og krage etter å ha gjort seg skyldig i seksuelle overgrep.

Under Benedikt XVI forsterket Vatikanet arbeidet med å effektivt dømme og fjerne misbruksprester. Dokumentet fra Vatikanet ble utarbeidet i forbindelse med en høring foran FN-komiteén for barns rettigheter. Nyhetsbyrået AP fikk senere tilgang til notatet.

Vatikanet har i etterkant bekreftet at 260 prester ble laisert i 2011, mot 124 i 2012 – et mye høyere antall enn i perioden 2008–2009, hvor 171 prester ble dømt. Dette kan blant annet forklares med at Vatikanet i 2010 innførte nye regler som gjorde det lettere å fjerne prester gjennom administrative tiltak fremfor fulle formelle rettssaker, samt utvidet foreldelsesfristen fra 10 til 20 år etter den fornærmedes 18-årsdag.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 21. januar 2014

Biskoper protesterer mot sikkerhetsmur i Cremisan-dalen

En delegasjon katolske biskoper fra Europa og USA fordømmer Israels oppføring av en sikkerhetsmur i Cremisan-dalen ved Betlehem. Cremisan-dalen er et jordbruksområde, mest kjent for blant annet oliven, frukt og druer som brukes i den lokale vinproduksjonen. Området huser også et salesianerkloster og skole.

De katolske biskopene var før jul på en rundreise i området og besøkte den kristne byen Beit Jalla, hvor familiene står i fare for å miste sitt levebrød dersom muren blir en realitet.

Biskopene i koordinasjonsgruppen for Det hellige land, inkludert biskop

Peter Bürcher av Reykjavík som representant for Den nordiske bispekonferanse, publiserte den 28. januar følgende appell:

– Som biskoper i koordinasjonsgruppen for Det hellige Land ønsker vi, at retfærdigheten sker fyldest i Cremisan-dalen. Den israelske stats planer om at opføre en sikkerhetsmur på jord, der tilhører 58 kristne familier, bør opgives. Under vort seneste besøk i det Hellige Land mødtes vi med familiene fra byen Beit Jala og hørte deres bekymringer og smerte over utsigten til at skulle miste deres jord og levebrød i forbindelse med opførelsen af den planlagte sikkerhetsmur, som vil ødelægge deres vinmarker, olivenlunde og frugtplantager og adskille dem fra deres jord.

– Vi anerkender staten Israels ret til sikkerhet og sikre grænser. Men den planlagte rute for sikkerhetsmuren avviger markant fra den grønne linje, den internasjonalt anerkendte våbenstillstandslinje, der adskiller Israel og de områder, som blev erobret under seksdagskrigen i 1967. Mere end tre fjerdedele af murens planlagte rute ligger udenfor den grønne linje og er ifølge en udtalelse fra Den internationale Domstol ulovlig og samtidig en klar overtrædelse af Genève-konventionen og Menneskerettighedserklæringerne.

– Vi oppfordrer vore regeringer til at tilskynde Israel til at etterleve international lov. Og især at Israel respekterer disse familiers levebrød og at beskytte folk i Beit Jala-området (i Betlehem) mod yderligere ekspropriation af deres jord og hjem. Der er tale om en presserende sag, idet Israels Høyesteret begynner høringsen om opførelsen af en sikkerhetsmur i Cremisan-dalen og familiernes appel om at beskytte deres jord den 29. januar.

– Som vi gentagne gange har ytret det, er det vor dybeste bekymring, at den planlagte sikkerhetsmur mere drejer sig om at konsolidere bosættelsesområdene og permanent at afskære Betlehem fra Jerusalem. Denne pågående plan er et spejlbillede på den tragiske situation i Det hellige Land, som ansporer til vrede og mistillid, hvilket gjør muligheden for at finde frem til en meget tiltrængt løsning mindre sandsynlig.

– Vore bønner er med folket i Beit Jala i deres stræben efter retfærdighed. Vi beder også for alle, der søger efter en retfærdig fred i Det hellige Land.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 28. januar 2014/St. Olav

Time kårer paven til årets person

Pave Frans er kåret til årets person av det amerikanske magasinet Time. På ni måneder har den nyutnevnte paven blitt samvittighetens nye stemme, mener Time.

– For å ha brakt pavedømmet ut av palasset og ut på gatene, for å forplikte verdens største kirke til å konfrontere sine største behov og for å ha balansert dom opp mot nåde. Pave Frans er årets person i 2013, skriver redaktør Nancy Gibbs.

– Sjelden har en nykommer på verdensscenen fått så mye oppmerksomhet så fort – fra unge og gamle, troende og kynikere – som pave Frans, skriver hun videre.

Paven vant kåringen foran den amerikanske avhopperen Edward Snowden. Frans er den tredje paven som oppnår denne æren, etter Johannes XXIII og Johannes Paul II.

NTB/St. Olav

Innvandrerdagen markeres i Oslo katolske bispedømme

På initiativ fra kontoret for innvandrersjelsorgen er en årlig markering av Verdens innvanderer- og flyktningedag fra og med i år innført i Oslo katolske bispedømme. Dagen ble opprettet av pave Pius X i 1914 og markeres alltid 2. søndag etter Herrens Åpenbaring. Paven kommer vanligvis også med et budskap til dagen. Den 19. januar 2014 var det 100 år siden den første markeringen fant sted, og pave Frans' budskap ble oversatt til norsk og lest opp i mange av menighetenes søndagsmesser.

St. Olav

Er det noen katolske røster der ute?

Foto: Mats Tunde/Andelano

Eskil Skjeldal, stipendiat i teologisk etikk ved Menighetsfakultetet og koordinator for Oslo katolske bispedømmes skribentprosjekt

Det er på høy tid at flere katolske stemmer bidrar til samfunnsdebatten i Norge.

Kan vi legfolk drive med noe som høres så avansert ut som apologetikk? Jeg er ikke i tvil: Ja! La meg begrunne dette. Apologetikken er en teologisk disiplin som sikter på å begrunne og forsvare kristendommen som sann. Om vi tenker oss en snever utgave av apologetikken, kan vi låse den til den kristne troslæren. Vi kan begrunne, forsvare og bevise at en gud kan stå bak skaperverket, slik at den kristne skapertanken kan forenes med naturvitenskapen. Vi kan begrunne og forsvare hvordan kristologien kan tenkes på en måte som gjør at den kanskje kan forenes med allmenne filosofiske innsikter. Vi kan angripe ideen om at lidelse usannsynliggjør tanken om en god Gud.

Det er ikke vanskelig å gjøre apologetikken polemisk, og i de siste ti årene har vi sett en stadig mer uforsonlig tone mellom teister og nyateister, etter at de mest slagkraftige nyateistene har dukket opp i overflaten. I Norge har teister som Bjørn Are Davidsen og Atle Søvik bidratt til å forsterke den kristne troens sannsynlighet gjennom flere bøker og tekster.

Men den kristne apologetikken må ikke nødvendigvis bare gå i dialog med naturvitenskap og nyateister og berøre problemfeltet tro og vitenskap. Om man tar utgangspunkt i det katolske menneskesynet, kan man begrunne standpunkter som berører en rekke ulike og aktuelle debatter. Tenk på vår tids etiske utfordringer som følge av en stadig mer avansert bioteknologi. Tenk på miljøutfordringene som hele verden står overfor. Tenk på den nød og politiske, økonomiske og sosiale undertrykkelse som store deler av verdens befolkning lider under. Det er fullt mulig å bruke den katolske troslæren som et fruktbart utgangspunkt inn mot disse diskusjonene.

Om man tar utgangspunkt i det katolske menneskesynet, kan man begrunne standpunkter inn mot en rekke ulike og aktuelle debatter.

Få, men sterke røster

På katolsk hold i Norge har det tradisjonelt sett vært få, men sterke røster. Vi hører fortsatt om æraen under Hallvard Rieber-Mohn, dominikanerpateren som fremfor noen satte katolsk tenkning på offentlighetens agenda. St. Dominikus kloster var et *powerhouse* og fungerte som et arnested for katolsk tenkning. Denne ordenen har da også et apologetisk siktemål og er innstilt på dialog med samfunnet og tiden. Senere, og med relativt ulik stil, tok også pater Pollestad og pater Haram opp utfordringene og begrunnet og forsvarte den katolske tro i det offentlige rom. Har disse sterke røstene gjort oss andre passive? Jeg tror det, det var mange som tenkte at så lenge Haram herjer i media, så slipper jeg. Nå er ikke Haram der lenger. Men behovet for å begrunne og forsvare den katolske troen er fortsatt like stort.

Apologetikken kan være passiv eller aktiv. Med passiv mener jeg at apologetikken ligger etter og forsvarer kristentroen i saker som aktører fra andre arenaer har satt på dagsordenen. Men en katolsk apologetikk kan også være aktiv, ved å sette problemer på dagsordenen, problemer som kan utvides og nyanseres ved at den katolske antropologi og teologi fungerer i all sin bredde. Den katolske plattformen er bred, og jeg tror apologetikk kan være mer enn bare trosforsvar av de katolske dogmene.

Et bispedømmeinitiativ

Det er i denne forbindelse Oslo katolske bispedømme har tatt initiativ til å sette av ressurser til å etablere et skribentmiljø, hovedsakelig bestående av legfolk som ønsker å bidra i den offentlige debatt. Dette er et tekstbasert prosjekt, OKB trener ikke folk til å fremstå bedre på TV eller i radio. De som har sagt ja til dette, får tilbud om hjelp og kompetanseheving slik at skrivekunnskapene og den argumentative styrken kan bli bedre. Tanken er å oppmuntre katolikker til å bidra i den offentlige debatt. Gruppen fungerer også som en slags tenketank og samles jevnlig for å diskutere hvilke særskilte

problemstillinger som er viktige for Kirken å sette på dagsorden. Tanken er å kickstarte en prosess, som vil smitte over på andre. Prosjektet skal like mye inspirere og utfordre alle katolikker, slik at vi kan få et bredere katolsk engasjement i offentligheten.

Det finnes uendelig mange kompetente legfolk i Norge. Tenk bare på alle de mulige ressursene som finnes fordi katolske troende kommer til Norge. De kan kanskje se trekk og mønstre i norsk debatt og offentlig argumentasjon som etnisk norske katolikker ikke ser så lett. Vi vet også at de geistlige må prioritere pastorale oppgaver og har en stram tidsplan. Vi kan ikke forvente at det er bare er prestene som skal bidra med apologetisk arbeid. Dermed må legfolket ta sin del av ansvaret. Alle troende er ansvarlig for å begrunne sitt stand-

punkt, dersom det blir påkrevet. Og flere av de aktuelle debattene er åpne for religiøst begrunnede standpunkter. Tenk bare på surrogati, bioteknologi, abort, reservasjonsrett osv.

Målet bak dette prosjektet er også bredere enn selve denne gruppen. OKB ønsker å heve forståelsen blant katolikker generelt for betydningen av å bruke sin kompetanse i det offentlige ordskiftet. Logikken er enkel: Har du noe på hjertet, skriv, og ikke vær redd! Behovet for at katolske legfolk ytrer seg, må ikke undervurderes.

Det var mange som tenkte at så lenge Haram herjer i media, så slipper jeg.

Vi kan ikke forvente at de samme få røstene skal ta ansvar for dette. Det er da også begrenset hvor mange ganger en skribent kan brukes. Jo flere som bidrar, jo er mulighetene for at noe kan komme på trykk. Det kan handle om noe du leser i avisen eller ser på TV, der du med din tro kan bidra til et annet perspektiv. Om du har kompetanse fra etikk, økonomi, politikk, litteratur, jus, teologi, samfunnsvitenskap eller et annet fagområde, er ikke poenget. Du trenger absolutt ikke være teolog. Jeg tror det er viktig at katolikker bidrar ut fra den utdannelsen og de erfaringene de har. Om du er jurist eller sykepleier, organist eller snekker, spiller ingen rolle. Et større mangfold av yrkesgrupper som ytrer seg, er bare en fordel.

Menneskesyn med konsekvenser

Den katolske troen påstår noe vesentlig om mennesket og om Gud. Det er en unik Gud vi bekjenner oss til. Tanken om at Gud ble et menneske, disponerer for en stor grad av guddommelig åpenhet for det menneskelige. Om vi tror at Gud finnes, og at Gud har skapt verden ved sitt Logos, er det få grenser for den menneskelige aktivitet. I den kristne troen sees mennesket som gudvillet, verdifullt og likestilt alle andre mennesker. Dette verdigrunnlaget kan brukes inn mot de fleste problemområder. Mange debatter er verdibaserte og

fordrer et klart syn på hva et menneske er. Dermed kan katolske troende bidra til å nyansere bildet av mennesket i en tidsalder som er stadig mer teknologisert og forbrukerstyrt. Mentaliteten der mennesket skal være sterkt og produktiv utfordrer tanken om alle menneskers verdi uavhengig av kjønn, legning, rase, defekter, evner og stilling. En katolsk plattform for debatt kan være et solid utgangspunkt inn mot alle forsøk på redusere mennesket og presse det inn i trange og hemmende kategorier.

Du er herved utfordret: Neste gang du ser noe som inspirerer eller provoserer deg, sett av en halvtime til å sette ord på frustrasjonen. Engasjementet ditt kan ende opp som et innlegg i en avis eller på nettet.

Appen «Katolsk» i oppdatert versjon

Appen «katolsk» kommer den 9. februar i versjon 1.4. Oppdateringen har komplettert kirkeårets feriedager med messens tekster til inngangsvers, kirkebønn, bønn over offergavene, kommuniensvers og slutningsbønn. Dette gjør appen komplett når det gjelder alle messer som feires i følge liturgisk kalender – med unntak av prefasjoner, eukaristiske bønnen, forbønner – og selvfølgelig prekener. I tillegg er oversikten over messesteder på kartet oppdatert.

Appen er gratis og inneholder bl.a. tekstene til dagens messe, helgenbiografier, messens gang på mange språk (som kan settes opp parallelt i selvvalgt kombinasjon) og de viktigste katolske bønnene. Med appen kan man også finne kirker og messesteder på kartet, slå opp messtider og forberede seg til skriftemål.

Appen «katolsk» er da også populær. Per 1.1 2014 har den vært lastet ned 1582 ganger.

St. Olav

BOKHANDEL

En bok for barna i fastetiden:

Barnas egen bok om korsveien

– Denne boken gjør korsveien levende for barna! Vakre illustrasjoner og enkle, gripende tekster til hver stasjon. (passer for barn fra 5-10 år)

St. Olav Forlag. ib. kr 149,-

Tidebønnene

Bind II – Fastetiden
Ib. kr. 350,-

Karl Gervin:

Dverger på kjempers skuldre

Forfatteren inviterer oss til en idéhistorisk reise gjennom Europa. En reise som fører til Kirkens arv og de mange svarene som

finnes der.

Pax. Ib. kr 369,-

Åpningstider:

Tirs–fre 10.00–17.00

Lør 11.00–14.00

Søn 12.00–15.00

Man: Stengt

Besøk vår nye nettbokhandel

www.stolavbok.no

Kristne må være brobyggere

Av Andreas Dingstad

Med sin lavmælte og nesten sjenerte fremtoning fremstår pater Ghassan som en synlig kontrast til den brutaliteten vi daglig leser om fra hans elskede Syria.

38-åringen er en melkittisk syrer og jesuitt. Sammen med tre ordenssøstre og en medbror driver han Al Mukhales-senteret i millionbyen Homs (Vår Frelsers senter), hvor barn fra alle samfunnslag og religioner mottar undervisning og psykososial hjelp.

Senteret ble opprettet med støtte av *Jesuit Refugee Service* for et drøyt år siden og tilbyr i dag bistand og skolegang til rundt 450 barn. Hjelpen er sårt tiltrengt. Infrastrukturen har forfalt etter tre år med borgerkrig. Arbeidsløsheten florerer, og mange offentlige skoler er stengte. Borgerkrigen har hatt store menneskelige og materielle omkostninger.

I romjulen besøkte jesuittpateren Norge for å fortelle om sitt arbeid ved Al Mukhales.

Barna representerer håpet

Ved senteret i Homs forsøker jesuittene å opprettholde og stimulere til et snev av normalitet, hverdagsliv og menneskelighet i et krigsherjet land. Størstedelen av millionbyen er per i dag kontrollert av regjeringshæren, med små lommer av opprørere. Området øst i byen der Al-Mukhales ligger, er under myndighetenes kontroll og spares for de verste kamphandlingene.

Men krigen er aldri langt unna. Når bombealarmen går, tar p. Ghassan med barna ned i kjelleren og forteller historier og synger sanger for å holde lyden av krigen på avstand.

Barn med spesielle behov er hovedprioriteringen, og senteret driver en egen skoleklasse for psykisk utviklingshemmede. Flere av barna har gjennomlevd store traumer etter å ha mistet foreldre og familie. Målet er derfor å skape en barnevennlig atmosfære hvor de små kan føle seg trygge, og få psykologisk støtte i tillegg til skolegang.

Det undervises i blant annet matematikk, fransk og arabisk. Musikk, kunst og sport er også viktige pedagogiske virkemidler. Barnas selvtillit og kreativitet skal stimuleres og fremelskes.

I tillegg kommer mange og ber om hjelp til mat, klær og andre nødvendigheter. Rundt 500 familier i Homs-området mottar nødhjelp. Helsevesenet er brutt sammen, forteller p. Ghassan, og Al Mukhales tilbyr helsesjekk til syke, men mangler ofte medisiner. Senteret har også en rekke betalte frivillige. Al Mukhales gir folk muligheten til å leve et verdig liv og tjene penger til familien, fremhever Ghassan. På tross av begrensede ressurser oppfordrer han folk til å starte prosjekter som brødrene kan støtte.

Al Mukhales mottar ingen økonomisk støtte fra staten, men får en gang i blant gratis bensin og andre nødvendige varer.

Barn med ulik bakgrunn leker og går på skole sammen på Al Mukhales. Her betjenes alle, uavhengig av tro. Tillit oppstår. Men den pågående konflikten speiles en gang i blant også blant bar-

na. Kan en sunnimuslim leke med en alawitt, en kristen spille fotball med en sunnimuslim? Brødrene er raskt på pletten når slike situasjoner oppstår, forteller Ghassan. Syrias fremtid er avhengig av barna, at de gjenkjenner hverandres menneskelighet. Forsøning fremfor hat og mistenksomhet.

Barna representerer håpet, sier jesuitten, et håp vi ikke har råd til å miste. Sammen med alle mennesker av god vilje – inkludert mange muslimer – håper han at arbeidet kan legge grobunnen for et velfungerende Syria – etter at våpnene en gang legges ned.

Kristne rammet hardt

Det er mange ofre i Syrias blodige kamp om makt. Landets snaue to millioner kristne har imidlertid vist seg å være ekstra sårbare i kjølvannet av jihadistenes inntog blant opposisjonen. Deres sorte flagg heises, samtidig som utenlandske islamister med martyrkompleks fortsetter å strømme inn i landet. Kirker har blitt skjendet og kristne drept. Nylig ble en ung kristen mann på vei vestover fra Homs til den kristne byen Marmarita dratt ut av bilen og halshugget fordi han bar et kors rundt halsen.

Mange kristne har sett på Assad som sin beskytter, presidenten er selv del av en minoritet, alawittene. Man vet hva man har, et sekulært diktatur, men frykter noe enda verre: en islamsk stat basert på sharia.

Ghassan håper at fundamentalistene blir stoppet, enten gjennom forhand-

På [facebook.com/almoukailes.center](https://www.facebook.com/almoukailes.center) får man et innblikk i dagliglivet på senteret.

linger eller med makt. De hører ikke hjemme i Syria, påpeker han, og spør: Tenk hvis det samme hadde skjedd i Norge? Utenlandske krigere uten tilknytning til landet som kommer og skal «frigjøre» befolkningen.

Før krigen eksisterte det en tillit – dog skjør – mellom de ulike religiøse grupperingene, forteller han. Folk kunne bevege seg fritt. Nå er det imidlertid frykten som regjerer.

Mange gode muslimer stiller seg uforstående til jihadistenes målsetning, selv om de også er kritiske til regimet, forteller Ghassan. Det gir håp. Fundamentalistenes islam er ikke Syrias islam.

Takknemlighet

Jesuitten er trøtt, men svært fornøyd, etter tre intense dager i Norge med tett pakket program. Han uttrykker dyp takknemlighet for støtten, hjelpen og interessen fra utenlandske venner. Gjestfriheten til norske kristne varmer også, og Ghassan trekker spesielt frem møtet med en dominikanersøster på Lunden som gjorde inntrykk.

Før han reiser hjem til hverdagen i Homs, skal han besøke sine foreldre i Tyskland. De er blant tusenvis av syrere som har flyktet, med et håp om en gang å vende tilbake.

Pater Ghassan og hans medarbeidere er allerede godt i gang med å bygge fremtiden.

Et piano til Homs

Blant dem som møtte p. Ghassan i romjulen, var en av nestorene i norsk kirkemusikk, Erik Hillestad. Da han spurte hva som stod øverst på Al Mukhales senterets ønskeliste, fikk han svaret – Et piano! Når vi søker tilflukt for bomberegnet, synger vi, og et piano vil hjelpe oss til å få mer kraft over sangen. Men det må være akustisk, for strømmen fungerer bare sporadisk.

Hillestad og Kirkelig Kulturverksted (KKV) satte i gang innsamling for å kjøpe et brukt piano i Beirut og frakte det over grensen. På deres nettsider står det nå å lese at «Siden nyttår har KKV til nå samlet inn 35.000 kr, og vi møter snart Pater Ghassan i Beirut for å kjøpe et instrument.»

www.kkv.no/St.Olav

Støtt Al Mukhales

Al Mukhales-senteret er et av tiltakene som mottar støtte gjennom Caritas' nødhjelpsarbeid i Syria. Bidrag kan sendes via Caritas Norges gavekonto 8200.01.93433. Merk innbetalingen «Al Mukhales».

På [facebook.com/almoukailes.center](https://www.facebook.com/almoukailes.center) får man et innblikk i dagliglivet på senteret. Hovedspråket på siden er arabisk, men noe oversettes også til engelsk og fransk.

St. Paul gymnas

– For deg som vil lære mer

Etter to år med provisoriske løsninger, får elevene på St. Paul gymnas høsten 2014 Bergens beste og mest moderne undervisningslokaler i det tidligere sykehuset Florida. Sammen med en motivert og kvalifiserte lærerstab som prioriterer kontakt med elevene, sikrer dette et godt læringsmiljø.

Søknad om opptak sendes innen 1. mars via vigo.no.

Som på andre private skoler, betaler elevene en egenandel. For skoleåret 2014/2015 blir denne 16.500 kroner.

Følg oss på Facebook:

www.facebook.com/st.paulgymnas og Instagram: @stpaulgymnas

Ønsker du en personlig samtale med rådgiver Dag Olav Larsen, ring 55 21 59 22.

www.stpaulgymnas.no

Fra biskop Berislav Grgić' kalender* 8

16/2	Messe i Karmel, Tromsø
23/2	Messe i Vår Frue, Tromsø
24/2	Møte i konsultorkollegiet
25/2	Møte i finansrådet
1–2/3	Visitat i Mosjøen
5/3	Askeonsdag Messe i Vår Frue, Tromsø
16/3	Messe i Karmel, Tromsø
18–20/3	München
21–26/3	Den nordiske bispekonferanse, Lund (Sverige)
30/3	Messe i Vår Frue, Tromsø
2–8/4	Zagreb

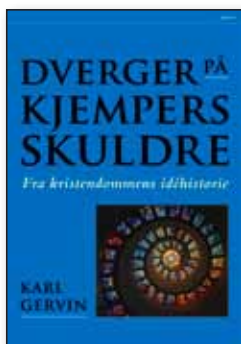
*Å jour per 21/1

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender* 8

1/3	Messe i St. Johannes, Oslo, sr. Anne Lise Strøms 50-års profess
2–3/3	Visitat i Tønsberg
4/3	Overrekker av insignier for Storkors av St. Gregorius
7/3	Pontifikalmesse med NKKF
8–9/3	Pastoralrådet
20/3	Konsultorkollegiet
21–26/3	Nordisk katolsk bispekonferanse
27/3	Pastoralrådets arbeidsutvalg
Øvrige dager er delvis reservert skrivevirksomhet	

*Å jour per 21/1

Karl Gervin

Dverger på kjempers skuldre –

Fra kristendommens idéhistorie

Pax 2013

297 sider, 369 kr

Idéhistorie er et dannelsesfag. Som bedre bemidlet ungdom tidligere krysset kontinentet for å utvide horisonten og bli kjent med sin sivilisasjons røtter, krysser idéhistorien ulike fagområder på jakt etter store linjer og viktige momenter i en kulturs historie. Idéhistorien presenterer idéer som har vært formende for en kultur, og gjerne også store tenkere og verk som har satt varige spor i kulturen. Med boken «Dverger på kjempers skuldre» vil Karl Gervin skrive en kristendommens idéhistorie – fra Jesus til pave Benedikt XVI.

Bredt galleri. Gervin åpner med Jesu bergpreken. I tillegg til å utlegge denne, bruker han bergpreken som en inngangsport til kristne tenkere og idéer vi møter senere i boken. Dernest tar han oss med på en reise hvor vi møter trettiseks utvalgte personer fra kirkehistorien. Vi får et innblikk i deres biografi og noen av deres hovedtanker. Noen av disse er selvfølgelig navn, som Augustin, Thomas Aquinas og Martin Luther. Samtidig er det ikke utelukkende skoleteologer og kristne filosofer som har fått plass i boken. Den mystiske og monastiske tradisjon er også med, gjennom klostergrunnleggere som Benedikt og Bernhard av Clairvaux, men også ved mer ukjente uttrykk. Med jevne mellomrom stopper forfatteren opp og gir oss innblikk i visdommen fra bønnens verden og andre konkrete sider ved fromhetslivet. Gervin har

også bevilget plass til personer av mer lokal art, som Grundtvig, Sigrid Undset og Petter Dass.

Det er en imponerende mengde kunnskap som blir presentert for leseren, og mye av det er nok relativt ukjent for de fleste lesere som ikke selv har studert teologi eller idéhistorie. Derfor er kanskje utbyttet størst om man tar for seg et kapittel av gangen, stopper opp, leser noen av de mest innholdsfulle setningene om igjen og lar ting synke til neste gang man tar opp boken. Slik sett er det en fordel av kapitlene er avsluttende enheter. De står seg godt alene.

Gode sitater. Forfatteren har plukket ut sentrale avsnitt fra de ulike tenkernes forfatterskap. Leseren møter dem med jevne mellomrom som innfelte avsnitt gjennom boken. De senker ikke bare pulsen et øyeblikk; mange av disse tekstavsnittene er virkelige gullkorn som løfter leseopplevelsen.

Forfatteren er både idéhistoriker og prest, og vi gjenkjenner både historiefortelleren og forkynneren i boken. Gervin vil ikke bare opplyse oss med kunnskap, han vil også føre oss videre i vårt kristenliv.

Utvide perspektiver. Hvem har Gervin tenkt på som målgruppe, hvem skriver han for? Boken har mange trekk som kan minne om en innføringsbok i kirke-/teologihistorie for studenter. Men noen steder skinner det igjen at det kanskje er den alminnelige lutherske kirkegjenger Gervin har hatt i tankene, muligens ikke ulikt dem han møter i sin prestehverdag. For eksempel i kapittelet om «Requiem – bønn for de døde», der vi møter en formulering som «... bønn for de døde. Det er vi ikke vant med i Norge, men det kunne være nærliggende også på lutherske premiser.» Slike formuleringer lar oss også ane noe av det Gervin antagelig vil med denne boken. Han vil utvide leserens perspektiver, ikke bare ved å utvide deres kunnskaper om den kristne tradisjonen, men også med en lavmælt tendens, «en stille lemping», med henblikk på å flytte leserens konfesjonelle grensemærker litt lenger inn på det som tradisjonelt har vært katolsk eller ortodoks mark.

Det er et imponerende arbeid Gervin har lagt ned i denne boken, og det har

virkelig blitt en reise gjennom den kristne idéhistorien. Men leseren bør gjennomføre den etappevis, ikke med hurtigtog, men til fots.

Torvild Oftestad

Haakon Mehren (red.)

Munch med nye øyne –

Kunstnerens hellige univers

Orfeus Publishing 2013

150 sider, 345 kr

150-årsjubileet for Edvard Munchs fødsel var en begivenhet av internasjonalt format. Det toppet seg med Nasjonalmuseets store utstilling, som viste at interessen for hans kunst er stigende så vel hjemme som ute.

To andre markeringer var også svært betydningsfulle: Professor Robert Meyers vandretstilling av Edvard Munchs fotografier, som åpnet i Asker kunstforening august i fjor og som siden da vandrer land og strand rundt i skolene med Meyer som ledsagende foredragsholder. Primo november utkom så kunstsamleren Haakon Mehrens artikkelsamling «Munch med nye øyne», som er et frontalangrep på myten om Munch som et utagerende medlem av Kristiania-bohemen – selv om han i sine unge år unektelig var med i kretsen rundt Herman Jæger og Christian Krogh.

Det grunnleggende tema for boken er kunstnerens forhold til kristendommen, faktisk hans barnetro, som han bevarte livet gjennom – noe som klart uttrykkes i undertittelen «Kunstnerens hellige univers».

Hakon Mehren (f. 1938) mistet svært tidlig sin far og vokste opp med Edvard

Munchs forkjemper Rolf Stenersen som nær familievenn. Som katolikk så Mehren tidlig de bibelske motivers betydning for Munch. Derfor er det et lykketreff at han har fått med seg Paul Nome til å skrive bokens innledende kapittel «Kunstnerens hellige univers». Nome, som mer enn 10 år har vært sogneprest i Frogner menighet, skrev år 2000 sin doktoravhandling «Kunst som krystallisasjon. En studie i Edvard Munchs notater – om hans tro, livssyn og kunstforståelse, relatert til hans bilder».

Nomes styrke er hans inngående kjennskap til Edvard Munchs notater gjennom et langt kunstnerliv, og i sitt bidrag til boken siterer han klart og opplysende fra disse og får frem den underliggende hovedlinje i Munchs kunstneriske univers. Han fremhever Munchs oppfatning av kvinnen som Guds ypperste skapning, som «et medium for Gud når livet blir til i hennes kropp». Avslutningsvis siterer Nome Munchs trosbekjennelse (notat av 8. juni 1934):

*«Jeg bøier mig for noget man om man vil kan kalle gud –
Jeg finder Kristi lære er den skønneste
Og Kristi person står det guddommelige
nær – om man vil bruge dette
udtryk.»*

Hans Herlof Grelland belyser Søren Kierkegaards store betydning for Munch, mens kunsthistorikeren Marit Lande tar for seg betydningen av Munchs forhold til moren og søsteren Sophie som han også mistet tidlig, og den religiøsitet som hersket i barndomshjemmet.

Mehren behandler i sine bærende artikler Munchs religiøse utvikling gjennom livet og kunsten, hans forhold til sine kunstnervenner Alfred Hauge og Aksel Waldemar Johannessen (som det er Mehrens store fortjeneste virkelig å ha trukket frem fra glemselen og presentert for et europeisk publikum) og hans byprospekter.

I sitt forord til boken nevner Mehren den østerrikske kulturhistoriker Egon Friedell som sin ungdoms forbilde. I sitt eget virke gjennom et langt liv med kunst har han levet opp til dette ideal.

Steinar Wiik

Anne Sender

Vår jødiske reise

Cappelen Damm 2013

267 sider, 399 kr

I denne boken utfordrer Anne Sender, tidligere forstander i Det Mosaiske Trossamfunn, oss alle til å ta del i «vår jødiske reise». Det er det god grunn til, fordi historien også handler om oss.

Utgangspunktet. Den jødiske menigheten har en lang og – som vi vet så altfor godt – dramatisk og smertefull historie i Norge. Anne Sender lar oss få et innblikk i hendelsene i Det Mosaiske Trossamfunn, og få ta del i deres utfordringer. Både enkeltmøter med politikere og ikke minst Restitusjonsoppgjøret er viktig, om enn litt beskjemende, kunnskap.

Den lille jødiske minoriteten vokste fram fra europeiske innvandrerfamilier på 1860-tallet, noen år etter at «skammens paragraf», (Grunnlovens paragraf 2 som forbød jøder og jesuitter tilgang til riket) var revidert. Forfatteren tegner et åpent og etterrettelig, men likevel personlig, bilde av ulike hendelser. «Få informasjonen fram og kunnskapen opp» kan synes som et mantra. – Det er ikke i det åpne farene ligger.

En samfunnsdebattant. Anne Sender har preget den norske samfunnsdebatten, både som refser og brobygger. Engasjementet hennes er møtt med priser og lovord, men også drapstrusler, står det å lese på omslaget til boken. Hennes egen personlige reise er også skildret, men er ikke hovedfokus. Likevel er den viktig, og hennes reise til Palestina som ledsager i 2012 vitner om en som tør å stå i den andres sko og se med begge øynene. Ikke minst i disse avsnittene – men også i resten av boken – aner vi det jødiske idealet om å se en sak fra

minst sju sider. Forfatteren oppfordrer leseren til å gjøre det samme.

Religionsdialog. Anne Sender har vært aktiv i religionsdialogen i Norge i flere tiår, og er en varm forkjemper for dialog som metode. Hun framhever at mennesker med ulik religiøs overbevisning – og uten – må fokusere på hva man kan lære av hverandre, snarere enn å bygge opp stengsler mellom ulike livsretninger. Dialogen er fredsfremmende, og har i Norge gjort mye bra, understreker Sender. Den er en kontinuerlig prosess, mye gjenstår fremdeles, og vi kommer kanskje aldri helt i mål.

Boken er en reise. Det er en reise for Sender selv, inn i en liten og ukjent jødisk forsamling. Det er en reise for hennes svigerforeldre, som nettopp reiste i de umulige førtiårene. Det er en reise for den lille jødiske menigheten i Norge, som ble etablert og måtte reetablere seg etter krigen. Det er en reise for alle minoriteter, en skildring om spennet mellom minoritet og storsamfunnet. Trusler og muligheter. Det er en reise for Norge.

For alle. Boken er viktig å lese for alle som reflekterer rundt et Norge som har gått fra et enfold til et mangfold. Boken tilbyr en god oversikt over de viktigste hendelsene i den norske reisen. Gode begivenheter og vonde begivenheter, morsomme og pinlige. Felles for dem alle er at de framstilles i en nøktern språkdrakt og ikke blir harselert med, uansett hvor mye det må ha fristet forfatteren.

Anne Sender skriver i forordet at fortellingen ikke er en analyse eller en kronologisk dokumentar. «Det er fortellinger om jødisk liv slik mine svigerforeldre fortalte om, og slik jeg selv har levd det i menigheten i Oslo. Vår og min jødiske reise beveger seg i tid mellom mennesker og Gud, gammelt og nytt, menighet og myndighet. Den forteller om en minoritet som brukte mulighetene, reiste seg fra asken og greide å åpne opp, invitere inn, tilpasse og by på seg selv til det store fellesskapet», skriver hun. Og dette kan vel være en god utfordring også til vår katolske minoritet her i Norge?

Ingrid Rosendorf Joys

Retrett i fastetiden

Tors. 13. mars – søn. 16. mars

P. Erik SM og Sr. Marit CSJ

Tors. 27. mars til søn. 30. mars

P. Rory SM og Sr. Marit CSJ

10 dagers retrett

30. april – 9. mai

Sr. Anette CSJ og Sr. Marit CSJ P. Jo Neve SM, liturg

Retretter på sommeren

(Disse retrettene er fulltregnet, men det er mulig å sette seg på venteliste)

10. juni – 18. juni

P. Bill Clark SJ (Engelsk)

20. juni – 29. juni

P. Bill Clark SJ (Engelsk og norsk)

2. juli – 11. juli

Piet v. Breemen SJ (Engelsk eller tysk)

Retrettene tilbringer vi i stillhet og bønn. Den hl. messe og tidebønner er en del av dagsrytmen. Personlig veiledning er til hjelp i prosessen. Retrettene starter med aftens kl. 18.00 og avslutter med middagen kl. 12.45.

Prisen på helgeretretter: fra tors til søn kr 1800,-
fra fre til søn kr. 1400,-;
10 dagers retrett kr 5000,-
studenter/ungdommer 30 % rabatt.

Påmelding

Epost: retrett@stjoseph.no

Telefon: 23 40 09 22 eller 23 40 09 34

Post: St. Joseph Retrettsenter,
Brannvaktveien 5, 0489 Oslo

Plass på retretten er sikret når påmelding er bekreftet og depositum betalt til 0530 17 80402 eller 1607 18 23990

Mer informasjon om retrettene og retrettsenteret:

www.stjoseph.no

Nyheter fra St. Olav forlag

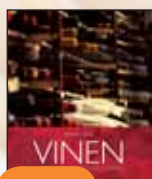
298.-

P. Olav Müller SS.CC.:

PATEREN KVESSER PENNEN

En reise gjennom
Guds og menneskenes
verden

472 sider | heftet

389.-

Anselm Grün:

VINEN

– en gave fra
himmelen og jorden

136 sider | innbundet

259.-

Andrea Tornielli:

FRANS

– paven fra den nye
verden

192 sider | heftet

198.-

Lars Roar Langslet: TANKER OM TRO

115 sider | heftet

329.-

Aage Hauken:

MED PAULUS I TYRKIA

241 sider | heftet

www.stolavforlag.no

Caritas Norge søker administrasjons- og regnskapsmedarbeider

En medarbeider gjennom mange år slutter og vi søker derfor en ny administrasjons- og regnskapsmedarbeider. Administrasjons- og regnskapsmedarbeideren vil bidra i mange deler av den daglige, administrative driften av kontoret.

Arbeidsoppgaver:

- Regnskaps- og budsjetarbeid
- Praktiske oppgaver knyttet til kontordrift, herunder resepsjons- og sentralbordarbeid
- Innsamlingsarbeid og giverservice
- Støttefunksjon innen budsjett og regnskap for prosjektvirksomhet
- Andre oppgaver vil kunne tilfalle stillingen

Kvalifikasjoner:

- Minimum bachelor innen økonomi og administrasjon (kan kompenseres med betydelig arbeidserfaring)
- God muntlig og skriftlig fremstillingsevne
- God IKT kompetanse

Caritas Norge søker nødhjelpscoordinator

Nødhjelpscoordinatoren vil primært arbeide med utvikling, administrasjon og oppfølging av våre nødhjelpsprosjekter, herunder rapport- og søknadsskriving, budsjett- og økonomioppfølging, og kontakt med partnerorganisasjoner. Nødhjelpscoordinatoren vil også bidra i Caritas' informasjons- og talsmannsarbeid i Norge.

Det kreves:

- relevant høyere utdanning
- erfaring fra bistands-/nødhjelpsarbeid (feltefaring ønskelig)
- dokumenterbare kunnskaper innen programplanlegging, formulering av søknader og prosjekter
- god muntlig og skriftlig framstillingsevne
- kjennskap til Logical Framework Approach, resultatstyring og monitorering
- gode engelsk- og franskkunnskaper, eventuelt også spansk
- stor fleksibilitet i forhold til reising
- ønskelig med erfaring fra fundraising

Søknadsfrist 24. februar

Fullstendige utlysningstekster på www.caritas.no

Fossile forestillinger

Av Bjørn Are Davidsen

I et program om Leonardo da Vinci ble det røpet at mens de fleste lærde på 1500-tallet trodde jorden var flat, forsket Leonardo på fossiler i alpene. Han kunne ikke godta at disse stammet fra syndfloden, slik Den katolske kirke hardnakket hevdet.

Det er den kjente historien. Siden Kirken var redd for kunnskap, var ekte vitenskap umulig så lenge Kirken bestemte. Fordi fundamentalistiske bibeltolkninger ble sett som urokkelig naturvitenskap, ble alle innvendinger slått ned. På samme måte som det i dag synes maktpåliggende å slå ned på påstander om at det som gjaldt som urokkelig naturvitenskap i middelalderen, var ... urokkelig naturvitenskap.

Kunnskapskilder. Var noe demonstrert naturfilosofisk – enten av Europas egne lærde, hos de gode gamle grekerne eller av mer moderne arabere – tolket Kirken Bibelen i lys av dette. Unntaket var når dette så ut til å begrense Guds allmakt, som når filosofer konkluderte med at Gud ikke kunne skape vakuum. Samtidig var det slik at så lenge noe ikke var demonstrert naturfilosofisk, brukte man *andre* kunnskapskilder. Og der var det en god tommelfingerregel å følge Bibelen, selv om man ikke leste den fundamentalistisk.

Hva så med fossiler? Var ikke de et umisforståelig bevis både på evolusjon og jordens alder? Og ville de ikke nettopp avsløre at Kirken tok feil? Ja, hvis vi skal tro lærebøker for grunnskolen som *Naturfag for alle*:

«Middelalderen i Europa var dominert av Aristoteles' statiske verdensbilde

sammen med Kirkens krav om at enhver observasjon skulle tolkes på en måte som stemte med Bibelens ord. Med renessansen kom de direkte observasjoner og eksperimenter inn i bildet, men fortsatt var det om å gjøre at enhver tolkning skulle stemme med skapelsesberetningen i Det gamle testamente, noe som rammet dette fagfeltet særlig hardt. Jorden skulle ikke være eldre enn knapt 6000 år og fossiler ble avfeid som naturens spill.»

Fascinerende formasjoner. Som så ofte viser det seg at fossilene, eller altså tekstildene, sier noe annet. Fjell og fossiler har vært av interesse for naturfilosofer i årtusener. I middelalderen leste man slike med liv og lyst, selv om det også var kritiske røster. Men det var flere teorier i omløp, så hvilken skulle man velge? Noen mente at siden fossile skjell lignet på dem på stranden, måtte de en gang ha vært levende dyr. Aristoteles mente at fossiler ble dannet av gasser og dermed var etterligninger (og ikke spor) av levende organismer. Dette slo an i en tid der man var vant til statuer og manglet en god teori om hvordan levende vesener kunne forvandles til stein.

Gjennombruddet kom ikke før 1600-tallet. Vi snakker ikke om en radikal, ateistisk tenker langt unna kirkelige maktsentra, men en nyfrelst katolikk: dansken Niels Stensen.

En så sentral tenker som Ibn Sienna forklarte på 1000-tallet at fossiler skyldtes spontant forsteinende væsker. Når vann kunne fryse til is på sekunder, var det ikke underlig om levende organismer kunne bli til stein. Men hvordan hadde fossilene havnet på toppen av fjell? En mulighet var selvsagt Storflommen kjent fra fortellingen om Noa. Siden vannet dekket også fjellene, var det ikke annet å vente enn at man fant sjødyr høyt oppe.

Men man vurderte også geologiske årsaker. Naturfilosofen Albertus (1316–1390), rektor ved universitetet i Paris og senere i Wien, før han ble biskop, gikk ikke av veien for dristige tanker. Han mente som Roger Bacon, at riktig konstruerte maskiner kunne holde seg oppe i luften, på linje med hvordan skip kunne flyte i vann. Han var heller ikke dårlig som geolog. Albertus tenkte seg at erosjon fra elver skar ut fjell og førte jord og grus til havbunnen. Slike teorier fengslet ikke

uventet Leonardo. Han holdt imidlertid dette for seg selv, inntil hans notater i kode ble oppdaget på 1800-tallet. At hemmeligholdelsen ikke skyldtes frykt for Kirken, ser vi av tilsvarende teorier hos andre. Dette gjelder både Girolamo Fracastoro (1480–1533) og Bernard Palissy (1510–1590).

Niels Stensen. Men gjennombruddet kom ikke før 1600-tallet. Og vi snakker ikke om en radikal, ateistisk tenker langt unna kirkelige maktsentra, men en nyfrelst katolikk. Dansken Niels Stensen (1638–1686) konverterte i 1667 og tok navnet Nicolaus Stenonis, eller Nicolas Steno.

Stensen hadde mot til å stole på sine egne øyne, selv når det han observerte avvok fra etablert innsikt. Dermed kunne han lage nye teorier om fossiler og hvordan sedimenterte lag ble avsatt i havet, slik at yngre bergarter ble liggende over eldre.

Selv om hans store geologiverk kom ut i 1669, ble ikke teoriene bredt akseptert

før på 1700-tallet. Stenos forståelse av elvenes betydning var på linje med Albertus' tre hundre år tidligere, men måtte vente enda hundre år på aksept. Muligens er det en unnskyldning at det krevde feltstudier av spektakulære steder som Grand Canyon for å overbevise forskere flest.

Men i vår tid er det ikke lett å se unnskyldninger for å overse forskningen på vår nære fortid.

Kritiserer man andre for ikke å forstå fossiler, eller være underlagt fastlåste autoriteter, kan det tenkes mer passende aktiviteter enn selv å spre forsteinete forestillinger – uten hensyn til kildene.

Motta det hellige folks offer og bær det frem for Gud

Av redaksjonen

Den katolske kirke i Norge har nettopp opplevd en sjeldenhet: To prestevielser på en uke, den ene til overmål i nasjonalhelligdommen Nidarosdomen!

I sine ordinasjonsprekener ga biskop Bernt Eidsvig ga begge ordinandene ordene fra ordinasjonsliturgien med på veien: – Motta det hellige folks offer og bær det frem for Gud. Vær deg bevisst hva du gjør, efterlign det du rører ved, og ta Herrens kors til forbilde for ditt liv.

– Det er bare Guds folk som kan bære frem prestekall, understreket biskopen, før han presiserte: – De kan ikke gjøre dette uten å ville gi presten hva han trenger for sin tjeneste. Enkelt og direkte ser vi det her: kalk og paten, brød og vin. Men, de gir også sin bønn, de gir av sin arbeidskraft og omsorg. De oppmuntrer deg i din innsats, trøster og støtter deg i motgang. Guds folk vet at Herrens kors er virkelighet i ditt liv.

I Trøndelag. Søndag 26. januar, på festen for den hellige Eystein, viet biskop Eidsvig Egil Mogstad (65) til prest i Nidarosdomen. Erkebiskop Eystein var denne kirkens byggmester, og begivenheten var historisk – den første katolske ordinasjonen i kirken siden Reformasjonen. Biskop Eidsvig innledet da også sin preken med å takke for at kirken var stilt til disposisjon. Den lutherske biskop av Trondheim, Tor Singsaas, på sin side sa på mottagelsen etter messen at det å låne ut Domen ikke var noe vanskelig valg for Den norske kirke i Trøndelag. Dette var en naturlig konsekvens av et nært og godt økumenisk samarbeid i byen, som har vart helt siden Johannes Paul IIs besøk i 1989, understreket han.

Nidarosdomen har spilt en stor rolle i Egil Mogstads liv. Han ble faktisk ordinert til prestetjeneste i Den nor-

Biskop Bernt Eidsvig overreker kalken til ordinand Eystein Freuchen.

ske kirke i denne kirken i 1974 og var hjelpeprest der i to år før han sluttet for å bli katolikk. Han rakk imidlertid å sette spor både i kirkens liturgiske liv og i måten guidetjenesten der er organisert. – Ordinand og kirke har en lang felles historie. Uten denne kirken ville Egil vært en annen person enn han vi kjenner, betonte biskop Eidsvig i sin preken.

Ideen om at prestevielsen skulle foregå i nettopp denne kirken, kom imidlertid ikke fra ordinanden selv, men fra noen av hans lutherske venner. Han uttalte til avisen Dagen: – Jeg er bare en liten bit i den store, økumeniske mosaikken. At jeg skulle få bli diakonviet i den gamle kirken på Stiklestad og presteviet her i selveste Nidarosdomen, skyldes nåden alene.

Egil Mogstad feiret sin første hellige messe mandag 27. januar i klosterkirken hos cistercienserinnene på Tautra. 2. februar feiret han sin første menighetsmesse i St. Olav i Trondheim, hvor han vil få sin tjeneste som kapellan.

Og i Oslo: Den 1. februar presteviet biskop Eidsvig Eystein Freuchen (69)

i St. Olav katolske domkirke i Oslo. Freuchen var prest i Den norske Kirke i godt over 30 år, er gift og har to voksne barn. Han ble offisielt prestekandidat for Oslo katolske bispedømme etter å ha fått spesialtillatelse fra Vatikanet, slik det ofte gis for gifte tidligere lutherske prester.

Eystein Freuchen feiret sin første hellige messe 2. februar i Mariakirken på Stabekk, sognet hvor han har gjort sin diakontjeneste, hvor han også er bosatt, og hvor han fra nå av skal tjene som kapellan.

– Det finnes ingen sikre fristeder for gode hyrder, heller ingen trygg fritid. Så usentimentalt er det, sa biskop Eidsvig til ordinandene, før han la til: – Men Kristus vil i sin egen guddommelige skikkelse og i sitt bilde – Kirken – gi deg alt.

St. Olav kan ikke ønske noe bedre for våre nyviede prester. *Ad multos annos!*

Flere bilder fra begivenhetene finnes på www.katolsk.no.

Foto: Mats Tande

Ordinandens kone og hans mangeårige sogneprest, p. Jo Neve, hjalp til med ikledningen.

Foto: Mats Tande

Foto: Mats Tande

Eystein Freuchen er gift. Hans kone bar frem messe-hagelen.

Foto: Mats Tande

To trøndere og to katolske prester: P. Olav Müller gir den nyviede presten fredshilsenen.

Foto: Mats Tande

Foto: Mats Tande

Foto: Mats Tande

Ministrantene fra St. Olav menighet gjorde en strålende innsats.

Foto: Jan Erik Kjøved

Primissmesse på Tautra

Foto: Mats Tande

Foto: Jan Erik Kjøved

Primissmesse på Tautra

Foto: Mats Tande

Lørdag 5. oktober holdt legmaristene et seminar på St. Josephsøstrenes retrettsenter med fokus på det å være marist i det 21. århundre. I den avsluttende messen avla **Annefi Torp** og **Bente Bergesen** sine løfter og ble tatt opp som legmarister. Fra før er Rosalin Narum, som avla løftene for noen år siden, legmarist i Norge. Legmaristene og interesserte møtes en gang i måneden i Oslo. Kontaktperson for gruppen er Annefi Torp.

Melding fra maristene/St. Olav

Sr. **M. Dominika Schlagowska** flyttet den 30. oktober fra St. Elisabethsøstrenes kommunitet i Tromsø til kommuniteten i Hammerfest. Sr. **M. Vitalis Grimm** flyttet den 31. oktober fra kommuniteten i Hammerfest til kommuniteten på Nordstrand i Oslo. Sr. **M. Rita Kozielska** flyttet den 31. oktober fra kommuniteten i Oslo til kommuniteten i Tromsø.

Den 30. november går Sr. **M. Agnes Nowaks** embedstid som superior for søstrenes kommunitet i Tønsberg ut. Sr. **M. Karolina Bogoczová** er utnevnt til konvents superior i Tønsberg fra den 1. desember 2013.

Melding fra St. Elisabethsøstrene

Sta. Maria menighet på Lillehammer har ansatt **Nikoline Myklevik** som menighetssekretær i 10 % fra 1. november.

St. Olav

På sin generalforsamling i Stuttgart valgte Bonifatiuswerk den 4. november **Heinz Paus** til ny generalsekretær. Paus, som overtar stafettspinnen fra **Georg Freiherr von und zu Brenken**, er borgermester i Paderborn, byen hvor Bonifatiuswerk har sine kontorer.

Bonifatiuswerk er en viktig støttespiller for Den katolske kirke i diasporaen, inkludert Norden og Norge. Mange er de kirkelige bygg her til lands som er prydet med en plakett med innskriften

«oppført med støtte fra Bonifatiuswerk». Bonifatiuswerk er også en viktig samarbeidspartner for prosjektet med ny domkirke i Trondheim.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 2. desember 2013

Foto: stiftelsen sine katolske.no

St. Johannes menighet på Bredtvedt i Oslo har ansatt **Anna E. Einarsson** (44) som organist/kantor. Hun er utdannet kantor fra Musikkhøyskolen i Malmø og har pedagogisk eksamen for kirkekantor og organist. Anna har lang erfaring både som kantor og korleder. Blant annet har hun jobbet som organist i Margaretakyrkan i Oslo, der hun hadde ansvaret for musikkvirksomheten og ledet barne- og voksenkoret. Etter sin kirkemusikalske utdanning tok hun utdanning som operasanger ved Statens operahøyskole i Oslo.

St. Johannes menighet ble opprettet i mars i fjor, og i og med ansettelse av organist er menighetens basisstab på plass.

stjohannes.oslo.katolsk.no 3. januar 2014/St. Olav

Foto: Maria Tondeland/Anders.no

Den 31. desember 2013 ankom p. **Tekle Asfaha** («Tekle») Oslo. P. Tekle (51) er født i Asmara i Eritrea og ble presteviet i 1986, og virket i Eritrea og Etiopia frem til 1993. Etter tre års studier ved Gregoriana i Roma hadde han forskjellige oppdrag i menigheter i bispedømmet Tursi-Lagonegro i Italia. P. Tekle behersker tigrinja, bilen, amharisk, italiensk og engelsk. Han feirer messer både etter latinsk og geez-alexandrinsk (etiopisk) ritus.

P. Tekle blir den første fastboende eritreiske presten i Norge. Han er tilknyttet innvandrersjelesorgen i Oslo katolske bispedømme, med spesiell fokus på eritreere. Han bor i bispedømmets leilighetskompleks i Akersveien 16 og kan nås på tekle@katolsk.no/ 23 219 578/ mobil 467 26 401.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 5. januar 2014/St. Olav

Fra og med 1. januar har diakon **Sindre-Jacob Bostad** koordinatortan-

svaret for Missio Norge. Han overtar etter diakon **Henrik von Achen**, som har hatt dette ansvaret i ti år.

St. Olav

Den 1. januar ble **Tao quoc Bjørn Nguyen** innsatt som akolytt av biskop Bernt Eidsvig. Seremonien fant sted

Foto: http://stiftelsen.katolsk.no/

Nyinnsett akolytt Tao Nguyen

i Taos hjemmemenighet, St. Mikael i Moss. Messen og den påfølgende mottagelsen markerte også menighetens 25-årsjubileum. Akolyttatet var tidligere det siste av de mindre (ikke-sakramentale) ordinasjonene, hvorpå akolytten kunne gjøre tjeneste som lysbærer og ved alteret. I dag ligner det litt på en vanlig ministranttjeneste, men for preste- og diakonkandidater er det altså tjenester Kirken trinnvis bekrefter og beskikker til, og som kandidatene må utøve en periode før de ordineres. I innsettelsesritualet mottok Tao kalken og brødet, som et tegn på at han blir betrodd å hjelpe prestene i deres tjeneste for å nærme det kristne fellesskapet med Livets Brød. Akolytten beskikkes til å være ekstraordinær kommunionsutdeler til de troende i liturgien og til de syke.

http://steysteiner.katolsk.no/St. Olav

Foto: St. Svithun menighet

Den 14. januar begynte **Johanna G. Canizalez** som menighetssekretær i St. Svithun menighet i Stavanger. Johanna Canizalez er født i Venezuela 24. januar 1971 og utdannet i Human Resources ved universitet U.D.O i Venezuela. Hun kom til Norge i september 2006, er gift og har to barn. Hun skal jobbe sammen med menighetens andre sekretær, Sandra Quezada.

Melding fra St. Svithun menighet/St. Olav

Den 1. september 2014 påbegynner p. **Paweł Wiech** SSCC, biskoppelig vikar for innvandrersjelesorgen, sogneadministrator for St. Teresia menighet på Hønefoss

og ansvarlig prest for St. Thomas kapelldistrikt i Valdres, et sabbatsår etter femten års prestetjeneste, hvorav ti i Oslo katolske bispedømme.

Sabbatsåret er ment som en anledning til etterutdanning innenfor katolsk dogmatikk og økumenikk. I denne perioden skal p. Paweł oppholde seg i Polen i Picpusordenens provinsialhus og studere ved Det pavelige teologiske fakultetet i Wrocław.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 31. januar 2014/St. Olav

Utnevelser

Tromsø stift

Biskop Berislav Grgić utnevnte 10. desember 2013 til skolestyret ved St. Eystein skole i Bodø for perioden 2014–2015 **Øystein Jensen** som medlem og **Helmut Krane** som varamedlem.

Kirkelige kunngjøringer for Tromsø stift/desember 2013/St. Olav

Oslo katolske bispedømme

Biskop Bernt Eidsvig har utnevnt p. **Marek Zur** til kapellan i St. Paul menighet i Bergen, med særskilt ansvar for sjelesorgen i Sogn og Fjordane fylke. Utnevnelsen gjelder fra den 28. oktober 2013.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 8. november 2013

Biskop Eidsvig har den 12. november 2013 gjenutnevnt **Dineke Heck Tingstveit** til styreleder for skolestyret ved St. Franciskus skole i Arendal. Utnevnelsen gjelder fra og med den 1. januar 2014 til og med den 31. desember 2017.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 26. november 2013

Biskop Bernt Eidsvig har den 19. november 2013 utnevnt **Czesław Ossowicki** til kirkelig assistent i St. Laurentius menighet i Drammen. Utnevnelsen gjelder for tre år, frem til 19. november 2016.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 28. november 2013

In Memoriam

Pater Joseph Jennings SM

Født: 17. januar 1944 i Castlebar, Vest-Irland.

Løfteavleggelse: 12. september 1963

Ordinasjon: 19. desember 1970

Død: 18. november 2013 i Galway

Begravet: 20. november 2013

Etter flere år som lærer på en av maristpatrenes videregående skoler i Dublin, kom pater Jennings til Norge i 1982. Han skulle være prest for «the English-speaking Catholic Community» på Eikeli, etter sine medbrødre Paul Walsh (77–79) og Pat Muckian (79–82). De engelsktalende, den gang som nå, bodde for det meste i Asker og Bærum. På 80-tallet var mange av dem tilknyttet NATOs Nordkommando inntil denne ble flyttet til Jåttå ved Stavanger.

Pater Jennings var kapellan i Asker og Bærum menighet (Mariakirken, Stabekk) frem til 1991, da han ble rektor for Dominikanerinnene på Lunden. I tillegg til denne oppgave betjente han trosfeller på Kongsvin-

ger og på Ås en gang i måneden. Fra 1993 ble han forsvarer i Tribunalet i OKB og fikk derved bruk for sin latin. I 1995 ble han utnevnt til dommer. Han vendte tilbake til Dublin i 1994, men besøkte Oslo regelmessig i forbindelse med tribunalets arbeid.

Sommeren 1988 fikk pater Jennings et kraftig hjerteinfarkt, men til all hell fikk han riktig behandling umiddelbart. Etter noen måneder var han tilbake i full virksomhet. Gjennom årene var det mange som kom til å sette stor pris på hans lune vesen og kvikke humoristiske replikker. Mange besøkte ham senere på hans nye misjonsfelt som sokneprest på en av de mindre Aranøyene, utenfor vestkysten av Irland. Øyboerne er gaelisktalende, og det var en stor fordel at pater Jennings, som vokste opp i en gaelisktalende familie – riktignok på fastlandet – kunne kommunisere fritt med dem.

Det var med dyp sorg at pater Jennings' mange venner i Norge mottok budskapet om hans bortgang den 18. november 2013. Noen få hadde fått vite om hans tilstand etter et massivt hjerteinfarkt ti dager tidligere. Han ble fløyet til fastlandet og operert på sykehuset i Galway. Etter en uke i koma døde han med begge sine brødre og et par marister ved dødsleiet. Han ble begravet på maristenes gravsted i Dublin.

Vi lyser fred over hans minne.

Maristene i Norge

En liten katolsk bønnebok – over 10 000 solgt!

149,-

Dette er mer enn en vanlig bønnebok og kan brukes som en kondensert katekisme, med over 1000 bibelsitater og -henvisninger, typologisk oversikt, bibelordliste, tabell over Bibelens bøker, samt vanlige katolske bønner og messen på norsk og latin. Den lille boken foreligger nå i brunt, sort og rødt skinn, med leseband og gullsnitt. Et hendig redskap som lett får plass i lommen. Inneholder også *Vend om – skriftemålets sakrament* av p. Fredrik Hansen.

Les mer på stolavforlag.no

In Memoriam

Foto: Mavis Torke

Mgr. Ralph Brown

Født: 30. juni 1931 i Warsenaar ved Haag, Nederland
Død: 6. januar 2014 i London
Begravet: 21. januar fra Westminster Cathedral, London

Den 6. januar døde Oslo katolske bispedømmes rettsvikar, mgr. Ralph Brown. Det ble feiret requiemmesse på Katarinahjemmet i Oslo den 15. januar. Blant de sørgende var mange medarbeidere ved bispedømmets tribunal. Vi bringer her biskop Bernt Eidsvigs minneord fra denne messen.

Mgr. Ralph Brown døde på festen for de hellige tre konger, eller epifani, den 6. januar. Han hadde vært meget syk i flere år, men snakket aldri om det eller om hvor smertefullt dette var. Derimot var han opptatt av alle andres lidelser, uansett hvor små og ubetydelige de måtte være.

Det var kardinal Godfreys avgjørelse at han skulle tjene den kirkelige administrasjon og tas ut av menighetstjeneste. Vi som kjente ham, vet imidlertid at det ikke var noe i veien med hans pastorale begavelse: Han husket navn, han husket omstendigheter, han hadde alltid noe positivt å si ... Han var imidlertid helt uten sentimentalitet og toleranse for ineffektivitet. Hele hans gjerning i erkebispedømmet Westminster var preget av kompetanse, evne til å få folk til å samarbeide – og naturlig autoritet.

Jeg ble kjent med mgr. Brown i 1980. Da var han generalvikar og i ferd med å bli oppslukt av pavebesøket, som fant sted i 1982. Dette ble litt av en prestasjon. Alt stemte. Pressen forstod hva det dreide seg om, og han fornærmet hverken skotter eller waliser. Hver gang jeg traff ham, husket han hva jeg hadde sagt forrige gang, og han gjengav mitt umulige efternavn ned til den siste konsonant, for ikke å glemme det litt mer samarbeidsvillige fornavn. Han var 51 år og på høyden av sin ydeevne. Alle sa han ville bli biskop så snart paven var vendt tilbake til Roma. Det ble han altså ikke. Jeg vil tro det er den engelske kirkes tap.

Kirkeretten var Ralph Browns fag. Han brukte den i sine administrative funksjoner og som dommer i kirkelige domstoler. Det faglige nivået var høyt, og han hadde sine kollegers høyaktelse. Det er viktig nok. Men han gjorde en forskjell i folks liv; han forble sjelesørgeren som med et sikkert instinkt og omsorgsfullt vesen gikk inn i menneskers liv for å gjøre deres byrde lettere – og for å dele deres gleder.

Æresbevisningene ellers kom i tur og orden, som karakterer med tilbakevirkende kraft: fra Wellington og Sydney til Ottawa, apostolisk protonotar, pavelig kammerherre, med Jerusalems sølvpalme og Polens fortjenstkors og i det minste ett kommandørkors – fra Gravridderne – ja til og med et kors *Pro piis meritis*.

Ralph var imidlertid helt til slutt ikke innstilt på å være prelaten med den fortjenstfulle *fortid*. Handlingens mann hadde han vært som ganske ung, i Korea-krigen. Det var stadig noe militært presist ved stemme og ordvalg. Til det siste bar han sin geistlige uniform reglementert, og det var en dagsordre som skulle iverksettes – inntil desember 2013 for den kirkelige domstol i Oslo. Vår siste samtale fant sted da, og jeg kan forsikre dere om at det ikke bare var tribunalets fremtid han var opptatt av, men alle medarbeideres ve og vel.

Efter hans død har jeg lagt merke til at henvisningen til hans navn uforandret resulterer i velvilje. Han døde i embedet som rettsvikar i Oslo. Da kan ikke lille Oslo være likegyldig. Tribunallet i Oslo var Ralphs siste offisielle oppdrag i Kirken. Hans kompetanse og andre egenskaper har smittet over på dere som i en eller annen funksjon har arbeidet for den kirkelige domstol. Dere kan med begrunnet stolthet si at dere var Ralph Browns medarbeidere.

Vi er samlet her for å be for Ralph Brown. Vi ber i takknemlighet. Vi ber Gud se nådig til ham, og vi minnes hans gode gjerninger og alle hans positive egenskaper, som systematisk og selvfornektende ble satt inn i Kirkens tjeneste.

Måtte han, den gode og tro tjener, gå inn til sin Herres glede.

+ Bernt Eidsvig

Pavens bønneintensjoner

2014

Februar

Generell intensjon:

At Kirken og samfunnet må respektere eldre menneskers visdom og erfaring.

Misjonsintensjon:

At prester, ordensfolk og lekfolk sjenerøst må samarbeide om å evangelisere.

Mars

Generell intensjon:

At alle kulturer må respektere kvinners rettigheter og verdighet.

Misjonsintensjon:

At mange unge mennesker må ta imot Herrens innbydelse til å vie sine liv til forkynnelsen av evangeliet.

April

Generell intensjon:

At alle regjeringer må fremme beskyttelsen av skaperverket og en rettferdig fordeling av naturressurser.

Misjonsintensjon:

At den oppstandne Herre må fylle hjertene til dem som blir prøvet av smerte og sykdom, med håp.

Vern om livet fra befruktning til en naturlig død

Bli medlem i
Menneskeverd

www.menneskeverd.no

In Memoriam

P. Gijsbert Cornelius Hogenes

Født: 17. september 1912 i Amsterdam
Død: 30. november 2013 i Oosterbeek, Nederland

P. Gijsbert Cornelius Hogenes døde i Nederland 30. november, 101 år gammel.

P. Gijsbert ble født i Amsterdam. Han studerte ved Ignatius-kollegiet i samme by, og senere ved universitetet Urbaniana i Roma, der han også ble presteviet den 19. mars 1938. Han ble inkardinert i det apostoliske vikariat Oslo og kom til Norge den 28. september 1938.

P. Gijsbert fungerte de første årene som kapellan i Oslo, Kristiansand og Bergen, før han ble sogneprest i Arendal. Denne stillingen hadde han fra 1947 til 1957. De siste fem årene her var han sogneprest i Stavanger, inntil han forlot Norge i 1962. Han forble imidlertid inkardinert i Oslo katolske bispedømme.

Inntil han døde var han Norges eldste katolske prest, og hans 100-årsdag ble markert også i Oslo.

Vi lyser fred over hans minne.

Vi retter

I den liturgiske kalenderen som fulgte med St. Olav kirkeblad nr 5/2013, var feiringen av Herrens fremstilling i tempelet 2. februar falt ut til fordel for en søndag. Dette er imidlertid en fest som feires selv om den faller på en søndag.

St. Olav

Høytidelige løfter i Karmel

«Kjære søster, hva ønsker du av Gud og av hans hellige kirke?» Med disse ord innledet hovedcelebranten, biskop Berislav Grgić, seremonien for sr. Eva-Maria av Inkarnasjonens evige løfter i Karmel Totus Tuus i Tromsø den 14. desember. Svaret lød «Guds barmhjertighet og kjærlighet, ordenens fattigdom, og felleskap med søstrene i dette kloster for uskodde nonner av den salige Jomfru Maria av Karmelbergets orden.» Menigheten gav sin tilslutning med «Gud være lovet.»

Sr. Eva-Maria ble født Agata Ewa Sochacka den 11. januar 1978 i Ilza, sørøst i Polen og flyttet som niåring med familien til Gliwice i Schlesien. Under oppveksten var hun aktiv i Kirken på forskjellige måter. Barndomsdrømmen var å bli veterinær, men helt mot slutten av utdannelsen tok hun en pause for å få tid til å finne Guds mening med livet hennes. I denne perioden var hun to år au pair i Bergen fra 2002. Sommeren 2003 besøkte hun Karmel i Tromsø for første gang. Etter å ha dratt hjem for å fullføre studiene, trådte hun inn i klosteret fredag i påskeoktaven 2006. Hun ble ikledd og fikk klosternavnet Eva-Maria av Inkarnasjonens på julaften samme år og avla sine første løfter 20. desember 2008.

I sin preken tok biskop Grgić opp både betydningen av løftene og av julens mysterium.

– I adventstiden venter vi. Vi venter på Guds komme; både det som var, det som kommer og det som er. Det å vente, virkelig vente er alltid forbundet med oppmerksomhet. Vi retter hele vår oppmerksomhet mot Ham som skal komme. For å virkelig kunne vente må vi legge alt uvesentlig til side. Fattigdomsløftet er en hjelper på denne veien.

–Å love kyskhet er ikke å avstå fra kjærlighet. Tvert imot, dette radikale

valget bekjenner at Gud er vår største kjærlighet som oppfyller alle hjertets lengsler. Når vi lar Jesus bli født i oss, sier vi også ja til å bli kjærlighet. Like som Jesus er Faderens kjærlighetsord, så blir vi små kjærlighetsord i det store Ordet. Gjennom alt vi er og alt vi gjør sier vi ja til Gud og mennesker. Å love kyskhet gir hjertet frihet til å elske alle mennesker med den kjærlighet Gud har til oss. «I min mor Kirkens hjerte skal jeg være kjærligheten, og derved blir jeg alt», sa Thérèse av Lisieux. Og nettopp dette er Karmels spesielle oppgave; å være kjærlighet i Kirkens hjerte.

Meningen med et klosternavn er å uttrykke et aspekt ved frelsesmysteriet som munken eller nonnen skal virkeliggjøre i sitt liv, noe biskopen også antydte i sin preken:

– Kjære søster Eva-Maria! Du avlegger dine høytidelige klosterløfter i adventstiden og har fått klosternavnet søster Eva-Maria av inkarnasjonen. Hele menneskehetens frelseshistorie er oppsummert i dette navnet. Fra vår første mor Eva til Kirkens og vår mor Maria.

Dette er ikke noe dårlig livsprogram. St. Olav gratulerer og ønsker *Ad multos annos* med ordene fra den avsluttende velsignelsen i seremonien:

Måtte Gud, han som er opphav til alle hellige forsett og som gir kraft til å gjennomføre dem, skjenke deg sin nåde, slik at du med troskap fullfører alt som hører ditt kall til.

St. Olav

Avslørt i templet

Hvor skremt må de ha vært, Maria og Josef, da den gamle Simeon dro kjensel på Messias! De var kommet til templet som et helt alminnelig par, som bar på et tilsynelatende alminnelig guttebarn. Men de bar også på en ualminnelig hemmelighet om guttens identitet. Simeons høylydte anerkjennelse må ha utsatt dem for nysgjerrige blikk og nærgående spørsmål.

Simeon var rettskaffen og gudfryktig, et bønnens menneske, som lot seg lede av Den Hellige Ånd. Han hadde mottatt et personlig løfte om at han skulle få se Frelseren – og han opplevde at løftet ble oppfylt. Også Hanna, som hadde levd i bønn i over 50 år, kjente igjen den etterlengtede Israels frelser. Beretningen om Simeon og Hanna utgjør Lukas' versjon av Herrens åpenbaring, og festen for Herrens fremstilling i templet den 2. februar er på en måte deres fest og feires også som en felles patronatsfest for ordenssøstre og -brødre.

Åpne øyne. For ordensfolk står de to som bevis på at et liv i bønn kan åpne våre øyne for de tegn som Gud gir. Oftest blir et liv i bønn velsignet med «de rene av hjertes» nådegave – å kunne se Gud, få øye på Guds ansiktstrekk i vår neste, legge merke til glimt av Gud, gjenspeilet i daglige hendelser. Dette er en viktig side ved ordenskall, nemlig gjennom bønn og askese å bli utrustet til profetiske oppdrag. Selvfølgelig gjelder dette for alle døpte, men i ordenslivet blir dette kall innskjerpet, radikaliseret.

Profeter trengs i Kirken, fordi Kirken bestandig må fornyes, reformeres, korrigeres i historiens løp, for derved å bli stadig mer lik Kristus. Vi trenger slike radikale troende, og pave Frans har

bestemt at 2015 skal være «Ordenslivets år» fordi ordenssøstre og -brødre trengs for å vekke oss fra vår selvtilfredse middelmådighet og minne oss om Jesu kall til helhjertet omvendelse. Han vil at katolikker skal være klar over den åndelige berikelse ordensfolk bidrar med, og ikke tenke bare på de praktiske ting som de ofte tar seg av.

Jesus skulle bli til fall og oppreisning for mange i Israel, sa Simeon. Disipler som ville følge ham senere, fikk klar beskjed om å gi avkall på alt – eiendom, familie, personlig frihet – for så å ta opp korset for å følge Herrens tjener, han som ville helbrede og frelse oss mennesker. Simeon forteller Maria at også hennes hjerte vil bli rammet av et sverd. Heller ikke ordensfolk kan slippe unna korset, hvis de skal være tro mot sitt kall.

Som kristne er vi kalt til å vende ryggen til falske guder som Mammon, Makt og Begjær. I vår samtid ser vi hvordan dyrking av disse falske guder fører til menneskeoffer. For eksempel i livets begynnelse og nærmere livets naturlige slutt. Vi ser en økende vilje til å anvende våpen for å beskytte våre interesser, politiske som økonomiske. Vi kjenner til passivitet overfor urett som ikke rammer oss selv. Står det ikke mye griskhet, maktbegjær og egoisme bak slike holdninger?

Radikalt og helhjertet. Ordensfolk er kalt til å etterleve evangeliet radikalt – helhjertet, med hele seg, for hele livet. Ved eksemplets makt skal de styrke andre i å moderere sitt forbruk, temme sitt pengebegjær og holde sitt nytelsesbegjær i tømme. Deres løfte om lydighet kan styrke andre i å dempe sine ambisjoner og maktlyst. Kort sagt, de utgjør et konsentrat av Kirkens motstand mot de falske gudene. Den enkelte søsters eller brors lydighet er en del av ordenssamfunnets lydighet og en del av hele Kir-

kens lydhørhet overfor de fattiges rop og verdens nød, i tråd med Jesu befaling.

De er likevel privilegerte, de som er kalt til dette radikale engasjement. Fri for eiendom, fri for familie, fri for karriere, fri til å leve i bønn, fri til å kjenne Guds nærhet, fri til å vitne om det glade budskap, fri til å se tegn på Guds nærvær i vår samtid og hos våre samtidige. Ved å leve i kommunitet, med de utfordringer dette innebærer, gjør de seg dyktige i å bygge opp det kirkelige fellesskap.

Takknemlighet. Er ikke dette en del av hva Jesus siktet til med metaforer som salt, surdeig og lys? Er ikke dette en videreføring av det som Simeon forutsa, om Jesus som et tegn det skulle stå strid om? Simeon takket for at han fikk se Frelseren. Kirkens søstre og brødre med ordensløfter kan takke for det løfte de har fått ved å forlate alt for å følge Herren. De skal kjenne Guds nærvær og dra kjensel på Hans ansiktsrekk i sine medmennesker. Alle i Kirken kan dele Simeons og Hannas og ordensfolks takknemlighet og glede over å få kjenne Barnet som kom for å sette oss fri, det tilsynelatende alminnelige barn som Maria og Josef bar frem i templet.

ST.
OLAV

Vi takker!

I 2013 kom det inn i alt
kroner 415 314 i gaver til
St. Olav.
Takk til alle våre givere!

